

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija

2016. GADA

PUBLISKAIS PĀRSKATS

Rīga – 2017

Cienījamais pārskata lasītāj!

Piedāvājam Jums iepazīties ar Veselības un darbspēju ārstu valsts komisijas publisko gada pārskatu par darbības rezultātiem 2016.gadā.

Pārskats atspoguļo VDEĀVK darbības un attīstības stratēģijas 2015.– 2016.gadam īstenošanas rezultātus.

Viena no galvenajām VDEĀVK prioritātēm ir klientu apkalpošanas kvalitātes nodrošināšana, veicinot sniegto pakalpojumu pieejamību un klientu apmierinātību. Lai sekmīgi nodrošinātu VDEĀVK funkciju izpildi un pakalpojumu sniegšanu klientiem, uzsākts būtisks darbs pie iekšējo darbības procesu sakārtošanas – izstrādāta kārtība par vienveidīgu ieviestās pilnveidotās invaliditātes noteikšanas metodikas piemērošanu.

Ieguldīts darbs administratīvā sloga mazināšanai VDEĀVK klientiem, attīstot elektroniskos pakalpojumus gan klientiem, gan citām institūcijām, lai atvieglotu pakalpojumu saņemšanu elektroniskā veidā un valsts informācijas sistēmās pieejamās informācijas iegūšanu.

Uzsverams VDEĀVK 2016.gadā uzsāktais ESF projekts “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide”. Projekta ietvaros tiks izstrādāta un ieviesta Latvijas situācijai atbilstoša uz starptautisko praksi balstīta invaliditātes noteikšanas metodika bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem. Līdztekus, projekta ietvaros tiks analizēta arī korelācija starp bērna vecumu un slimību, lai noteiktu bērnam invaliditāti, kas potenciāli nodrošinātu sociāli taisnīgākas valsts atbalsta sistēmas nodrošināšanu bērniem.

Vislielākā pateicība darbības nodrošināšanai ir jāizsaka VDEĀVK darbiniekiem - lai iestāde varētu sasniegt savus mērķus, ir nepieciešama stipra un kompetenta komanda un tikai komandas kopējais darbs var nodrošināt izaugsmi.

Visi saņemtie pozitīvie novērtējumi, sabiedrības viedoklis un konstruktīvā kritika ir vērā ņemami faktori turpmākai attīstībai un izaugsmei. Mēs turpināsim izvērtēt savu darbību, lai katru gadu tiktu uzlaboti darbības rezultāti un augtu sabiedrības novērtējums.

Mūsu vērtības – cieņa pret klientu, tiesiskums, taisnīgums un godīgums, profesionalitāte un konfidencialitāte.

Veselības un darbspēju ekspertīzes
ārstu valsts komisijas vadītājs

J.Gaiķis

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
Ventspils iela 53, Rīga, LV-1002
www.vdeavk.gov.lv

Informācijas pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju obligāta.

SATURS

Pārskatā lietotie saīsinājumi	6
1. Pamatinformācija par Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju.....	7
1.1. Valsts komisijas juridiskais statuss, funkcija	7
1.2. Iestādes darbības virziens, mērķis, īstenotā valsts budžeta apakšprogramma.....	7
1.3. Pārskata perioda galvenie uzdevumi.....	7
1.4. Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas struktūra	9
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	9
2.1. Finanšu resursi	9
2.2. Starpiestāžu pakalpojumi	12
2.3. Valsts komisijas sniegtie publiskie pakalpojumi	13
2.4. Novērtējums par Valsts komisijas Stratēģijas ieviešanu.....	13
2.4.1. Politikas izpildes analīze.....	13
2.4.2. Darbības rezultāti un rezultatīvo rādītāju izpilde	15
2.5. Mērķu sasniegšanas kavējošie un veicinošie faktori.....	24
2.6. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas Valsts komisijas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	26
3. Personāls.....	31
4. Komunikācija ar sabiedrību	32
4.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītībai	32
4.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai par apmierinātību ar Valsts komisijas darba kvalitāti.....	33
4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	37
5. 2017. gadā plānotie svarīgākie uzdevumi.....	38
<i>1.pielikums</i> Pirmreizējās invaliditātes ekspertīzes rezultāti personām līdz 18 gadu vecumam: pēc slimības formām, dzimuma un vecuma 2016.gadā	39
<i>2.pielikums</i> Pirmreizējās invaliditātes ekspertīzes rezultāti personām no 18 gadu vecumam: pēc slimības formām, dzimuma un vecuma 2016.gadā	40
<i>3.pielikums</i> Pirmreizējo un atkārtoto invalīdu kopējais skaits un to īpatsvars pilsētu un novadu iedzīvotāju vidū, bērnu invalīdu iedalījums pēc funkcionēšanas ierobežojumiem 2016.gadā.....	41
<i>4.pielikums</i> Pirmreizējo un atkārtoto invalīdu no 18 gadu vecuma iedalījums pēc invaliditātes smaguma pakāpes un funkcionēšanas ierobežojumiem pilsētās un novados 2016.gadā	44

Pārskatā lietotie saīsinājumi

APL	Administratīvā procesa likums
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
ESF	Eiropas Sociālais fonds
IIS	Invalitātes informatīvā sistēma
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IRP	Individuālais rehabilitācijas plāns
IS	Informatīvā sistēma
IT	Informācijas tehnoloģijas
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LĀB	Latvijas Ārstu biedrība
LCĪVSO SUSTENTO	Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO
LM	Labklājības ministrija
LM SIPD	Labklājības ministrijas Sociālās iekļaušanas politikas departaments
LR	Latvijas Radio
LTV	Latvijas Televīzija
MK	Ministru kabinets
NBS	Nacionālie Bruņotie spēki
Nosūtījums	Nosūtījums uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju (veidlapa 088/u)
NVD	Nacionālais veselības dienests
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
RAN	Rīgas apvienotā nodaļa
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
RSU TIF	Rīgas Stradiņa universitātes Tālākizglītības fakultāte
SFK	Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija
Stratēģija	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas stratēģija 2015.-2016.gadam
Valsts komisija vai VDEĀVK	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Veselības inspekcijas	Veselības inspekcijas Veselības aprūpes kvalitātes kontroles nodaļa
VAKKN	Valsts ieņēmumu dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VM	Veselības ministrija
VRA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VSAOI	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

1. Pamatinformācija par Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju

1.1. Valsts komisijas juridiskais statuss, funkcija

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija ir labklājības ministra pakļautībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas saskaņā ar 2011.gada 26.aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr.315 “Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas nolikums”.

Valsts komisijas **funkcija** ir veikt prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzi (turpmāk – invaliditātes ekspertīze) Invaliditātes likumā noteiktajām personām.

1.2. Iestādes darbības virziens, mērķis, īstenotā valsts budžeta apakšprogramma

2015.gadā apstiprināta Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas stratēģija 2015.-2016.gadam, kurā noteikts iestādes darbības virziens un mērķis (precizētā Stratēģija saskaņota ar LM 2016.gada 19.jūlijā).

Valsts komisija strādā vienā darbības *virzienā* “*Prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīze*”.

Valsts komisijas *darbības mērķis* ir uzlabot invaliditātes ekspertīzes pieejamību un kvalitāti.

Mērķim noteiktie darbības rezultāti:

- pieaug klientu apmierinātība ar invaliditātes ekspertīzes procesu;
- pieaug personāla motivācija un profesionālā kvalifikācija ekspertīzes veikšanai;
- pieaug Valsts komisijas sniegto e-pakalpojumu izmantošana. Uzlabojas informācijas tehnoloģiju atbalsts Valsts komisijas darbībai.

Valsts komisija 2016.gadā īstenoja *valsts budžeta apakšprogrammu 05.62.00 “Invaliditātes ekspertīžu nodrošināšana”*

1.3. Pārskata perioda galvenie uzdevumi

- Ieviest pilnveidoto invaliditātes noteikšanas sistēmu.
- Uzlabot saziņu ar klientiem.
- Optimizēt personāla noslodzi, uzlabot kvalifikāciju, palielināt atbildību un uzlabot darba apstākļus. Paplašināt IT risinājumu izmantošanu invaliditātes noteikšanas procesā.

1.3. 1. Prioritātes

- Optimizēt personāla noslodzi, uzlabot personāla kvalifikāciju, palielināt atbildību un uzlabot darba apstākļus.
- Nodrošināt administratīvā akta izdošanas termiņu viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas.

1.3.2. Galvenie veiktie pasākumi

◆ Valsts komisijas darbā ar 01.01.2015. ieviesta pilnveidotā invaliditātes noteikšanas sistēma. Lai nodrošinātu ieviestās pilnveidotās invaliditātes noteikšanas metodikas vienveidīgu piemērošanu, izstrādāts iekšējais normatīvais akts (rokasgrāmata) “Kārtība, kādā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija nodrošina Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumu Nr.805 “Noteikumi par prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību” 3.,4.,5. un 6.pielikumā noteikto kritēriju piemērošanu”, kas ieviests darbībā no 29.03.2016.

◆ Invaliditātes ekspertīzes kvalitātes uzlabošanai personām līdz 18 gadu vecumam 2016.gada decembrī uzsākts ESF projekts “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide”.

◆ Personāla politikas jautājumu risināšanai LM iesniegti priekšlikumi Valsts komisijas administratīvās kapacitātes stiprināšanai:

– par vecāko ārstu ekspertu nodaļas vadītāju un ārstu ekspertu amatu atalgojuma fonda palielināšanu 2017.-2019.gadā (precizēti aktuālie izdevumi atalgojumam, atalgojuma palielināšanas varianti, sociālās garantijas);

– par grozījumiem Invaliditātes likuma 8.panta pirmā daļā ārstu ekspertu deficīta jautājuma risināšanai.

– par Valsts komisijas uzdevumu pārskatīšanu, daļu sniedzamo atzinumu (par asistenta pakalpojuma nepieciešamību pašvaldībā, īpašas kopšanas nepieciešamību personām ar 1.grupas invaliditāti, u.c.) nododot citām institūcijām, lai mazinātu ārstu ekspertu un amatpersonu noslodzi, kā arī administratīvo slogu klientiem;

– pilnveidotas personāla vispārējās un profesionālās zināšanas un prasmes semināros,ursos, konferencēs, izmantojot interneta resursus (piemēram, “Evisit.lv”, par to saņemot atbilstošus kredītpunktus).

◆ Saziņas uzlabošanai ar klientiem pilnveidota Valsts komisijas mājaslapa, sniegta informācija par invaliditātes ekspertīzi plašsaziņas līdzekļiem (LR-1, LR-4, LTV-1 un LTV-3, reģionālās un republikas nozīmes laikrakstiem), visās reģionālajās nodaļās apzināts klientu viedoklis par invaliditātes ekspertīzes procesa kvalitāti, meklēti risinājumi administratīvā sloga mazināšanai klientiem ar ekspertīzi saistīto dokumentu izsniegšanā.

◆ Paplašināta IT risinājumu izmantošana invaliditātes ekspertīzes procesā:

- No 29.03.2016. ieviests darbībā jauns e-pakalpojums “Invaliditātes apliecības atkārtota izsniegšana”;
- Izveidotas jaunas starpsistēmu saskarnes ar 7 valsts un 20 pašvaldību iestādēm;
- Izstrādāti jauni iekšējie normatīvie akti IS drošības jomā atbilstoši normatīvo aktu prasībām (IIS ir noteikta kā paaugstinātas drošības informācijas sistēma);
- Sagatavots un iesniegts LM tālākvirzībai IT turpmākās attīstības projekta pieteikums, kas paredz būtiski pārstrādāt IIS;
- Informācijas tehnoloģiju jomā noslēgts jauns sadarbības līgums ar VSAA.

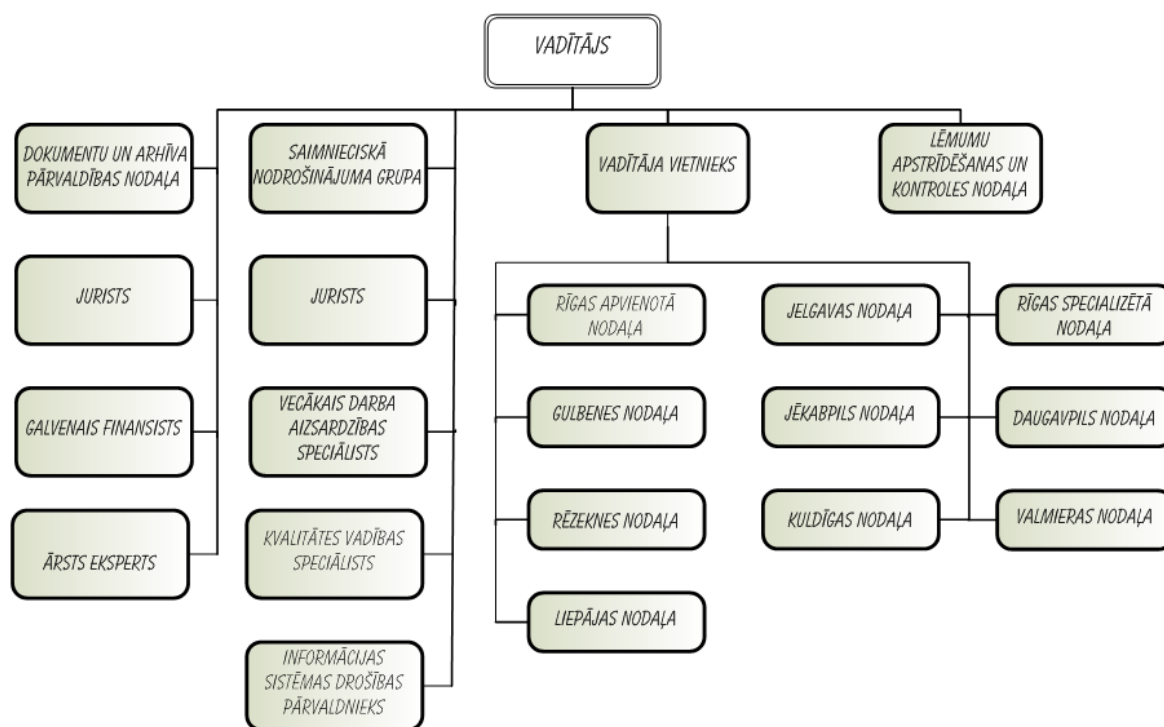
◆ Veikti pasākumi klientu rindu mazināšanai, jo 2016.gadā, īpaši sākot no 2.ceturkšņa ievērojami (par 8,3%) pieauga personu iesniegumu skaits pirmreizējai un atkārtotai ekspertīzei, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kas kontekstā ar speciālistu piesaistes grūtībām

vakantajām amata vienībām, pagarināja iesniegumu izskatīšanas laiku un veidojās klientu rinda ekspertīzes veikšanai (skatīt 27.-28.lpp.).

1.4. Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas struktūra uz 31.12.2016.

Valsts komisijas vadību nodrošina vadītājs un vietnieks. Valsts komisijas pamatfunkcijas – invaliditātes ekspertīzes – izpilde ir organizēta pēc teritoriālā principa 10 nodaļās, no tām: 2 nodaļas ir izvietotas Rīgā: Rīgas apvienotā nodaļa (apkalpo Rīgu un Pierīgas reģionu) un Rīgas specializētā nodaļa (apkalpo klientus ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem no Rīgas, Pierīgas, Kurzemes un Zemgales reģioniem), pārējās 8 nodaļas izvietotas Kurzemes, Vidzemes, Zemgales un Latgales reģionos, katrā pa divām nodaļām. Klientiem ir dotas tiesības ekspertīzes veikšanai izvēlēties jebkuru no Valsts komisijas nodaļām, izņemot bērniem līdz 18 gadu vecumam un pirmreizējiem klientiem ar redzes orgāna patoloģiju, kuriem ekspertīzi veic RAN speciālisti. Visās nodaļās amatpersonas un ārsti eksperti nodrošina klientiem invaliditātes ekspertīzi pēc vienotiem principiem.

Valsts komisijas struktūra:

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Finanšu resursi

Valsts komisijas īstenotā budžeta apakšprogramma 2016.gadā:

- ◆ **05.62.00 Invaliditātes ekspertīžu nodrošināšana;**

Apakšprogrammas mērķis – nodrošināt invaliditātes politikas īstenošanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei.

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2015.gadā (faktiskā izpilde) (euro)	2016. gadā (euro)	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	1 811 567	1 973 220	1 933 896
1.1.	dotācijas	1 738 950	1 793 164	1 793 164
1.2.	transferti	72 617	180 056	140 732
2.	Izdevumi (kopā):	1 811 566	1 973 220	1 933 895
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	1 823 309	1 970 758	1 931 434
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 823 309	1 970 758	1 931 434
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	5 725	2 462	2 461

2.1.1. Apakšprogrammas 05.62.00 „Invaliditātes ekspertīžu nodrošināšana” izpilde

Apakšprogramma tiek finansēta no valsts pamatbudžeta. 2016.gadā iestādes valsts budžeta finansējums **pamatfunkciju pildīšanai** (bez transferta līdzekļiem) plānots 1793164 euro, kopējā budžeta ieņēmumu 1793164 euro un izdevumu izpilde 1793163 euro, tajā skaitā:

Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	1 793 164	euro
Izdevumi kopā,	1 793 163	euro
tajā skaitā:		
- ierēdņu un darbinieku atlīdzībai	1 358 327	euro
- komandējuma izdevumi	4 865	euro
- pārējie uzturēšanas izdevumi	427 510	euro
- kapitālie izdevumi	2 461	euro

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums pamatdarbības funkciju pildīšanai

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā 2015.gadā (faktiskā izpilde) (euro)	Pārskata 2016.gadā (euro)	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	<i>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</i>	1 738 950	1 793 164	1 793 164
1.1.	dotācijas	1 738 950	1 793 164	1 793 164
2.	Izdevumi (kopā)	1 738 949	1 793 164	1 793 163
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 733 224	1 790 702	1 790 702
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 733 224	1 790 702	1 790 702
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	5 725	2 462	2 461

Vienas invaliditātes ekspertīzes vidējā izmaksa 2016. gadā, rēķinot pēc veikto ekspertīžu skaita, ir 27,38 euro un viena pakalpojuma (pārvaldes lēmumu pieņemšana + atzinumu izsniegšana) izmaksa ir 17,19 euro, rēķinot pēc kopējā sniegto pakalpojumu skaita (2015.gadā atbilstoši 28,27 euro un 17,29 euro).

• Valsts komisijai nepieder nekustamie īpašumi, telpas ekspertīzes nodrošināšanai tiek nomātas. 2016.gada beigās nomāto telpu kopplatība – 2438,12 m². Par telpu nomu 2016.gadā izlietoti 86 599 euro (vidēji uz 31.12.2016. 2,96 euro par m²). Salīdzinot ar 2015.gadu, izdevumi samazinājušies par 655 euro.

- Telpu uzturēšanas (telpu uzkopšana, apsardze, paklāju noma) un komunālajiem maksājumiem izlietoti 68 343 euro (vidēji uz 31.12.2016. 2,34 euro par m²) – 2015.gadā 68 289 euro.

- Valsts komisijas darbības nodrošināšanai tiek nomātas divas automašīnas. Izdevumi transportlīdzekļu uzturēšanai un nomai – 11189 euro (2015.gadā – 11208 euro).

- Sakaru pakalpojumu un pasta sūtījumu izdevumi 2016.gadā – 61 973 euro un tie palielinājušies par 13 036 euro (2015.gadā – 48 937 euro). Palielinājums veidojies, lai mazinātu administratīvo slogu klientiem un nodrošinātu valsts pārvaldes efektīvu darbību, pamatojoties uz Ministru prezidenta 28.12.2012. rezolūciju Nr.111-1/127, pildot Administratīvā procesa likuma 70.pantu un Paziņošanas likuma 8.pantu, ievērojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 8.punkta normas (ar invaliditātes ekspertīzi saistītie dokumenti satur sensitīvu informāciju, tādēļ nosūtāmi ierakstīta pasta sūtījuma veidā).

- 2016. gadā Valsts komisija veica 3 iepirkumus: IIS programmatūras pilnveidošanas un konsultācijas pakalpojumu sniegšana, noslēgts līgums ar SIA “Autentica” 28.07.2016.; Tālākizglītības nodrošināšana ārstniecības personām specializācijā “Invaliditātes noteikšanas ārsts eksperts”, līgums ar RSU noslēgts 17.08.2016.; Invaliditātes apliecību sagatavju un invaliditātes apliecību izgatavošanas iekārtu papildaprīkojuma uzturēšanas materiālu piegāde, noslēgts līgums ar SIA “ADI Kartes” 07.12.2016.

2016.gadā *iestādes valsts budžeta finansējums* no valsts budžeta līdzekļiem finansētās rezidentūras *rezidentu apmācībai* piešķirts 140 732 euro apmērā.

Izdevumu izpilde 140 732 euro, tajā skaitā:

Izdevumi kopā, tajā skaitā:	140 732 euro
- rezidentu atlīdzībai, ārstu un cita mācību personāla atlīdzībai par rezidentu teorētisko un praktisko apmācību	136 328 euro
- ar rezidentūras organizāciju saistīto izdevumu segšanai	4 404 euro

2.3.tabula

Valsts budžeta saņemtie transferti un izlietojums

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā 2015.gadā (faktiskā izpilde) (euro)	Pārskata 2016.gadā (euro)	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	<i>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</i>	72 617	180 056	140 732
1.1.	transferti	72 617	180 056	140 732
2.	Izdevumi (kopā)	72 617	180 056	140 732
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	72 617	180 056	140 732
2.1.1.	kārtējie izdevumi	72 617	180 056	140 732

Neizmantotā summa 39324 euro apmērā pārskaitīta atpakaļ RSU 21.12.2016. Starpība no iepļānotā finansējuma saskaņā ar MK 2011.gada 30.augusta noteikumiem Nr. 685 "Rezidentu sadales un rezidentūras finansēšanas noteikumi" un faktisko līdzekļu izlietojumu izveidojās:

- 38 846 euro apmērā izdevumiem atlīdzībai, tai skaitā, atalgojumam 31 327 euro. Atbilstoši noslēgtajam līgumam starp RSU un Valsts komisiju, viena rezidenta apmācības izmaksas ir noteiktas 1 154,20 euro mēnesī (norādītais finansējums par rezidenta apmācību tiek nodrošināts vienādā apmērā visām ārstniecības iestādēm), no tām, rezidenta atlīdzībai (amatalga + VSAOI) un pārējie izdevumi rezidenta atlīdzībai, t.sk., par dežūru stundām virs

normālā darba laikā, piemaksām par nakts dežūrām, svētku dienām, mājas dežūrām, taču Valsts komisijas funkcijas ietvaros šādas dežūras nav paredzētas un līdz ar to veidojas izdevumu atlikums. Atlīdzības atlikuma apmēru ietekmē arī ārstu un cita mācību personāla atlīdzībai par rezidentu teorētisko un praktisko apmācību paredzētais finansējums gadījumos, ja pasniedzējs bijis atvaļinājumā vai slimojis.

- 479 euro apmērā precēm un pakalpojumiem neizmantotā summa par mācību literatūru un komunālo pakalpojumu izdevumi. Vienam rezidentam mēnesī plānoti 31,30 euro (atbilstoši līgumam ar RSU), t.sk., 15,65 euro ar rezidentu pašizglītību saistītiem izdevumiem (medicīniskās literatūras, datu bāzu, grāmatu u.c. iegādei) un 15,65 euro ar rezidentūras organizēšanu saistīto izdevumu segšanai (komunālo un ārstniecības iestādes citu kārtējo izdevumu segšanai, kas attiecas uz rezidentūras organizēšanu iestādē).

2.2. Starpiestāžu pakalpojumi

- Administratīvā sloga samazināšanai klientiem un iestādēm, 2016.gadā izveidotas jaunas starpsistēmu saskarnes ar 7 valsts un 20 pašvaldību iestādēm (līdz ar to 2016.gadā noslēgti līgumi ar visām pašvaldībām), kas ļauj līgumu noslēgšanai institūcijām tiešsaistē pieeju IIS, parādot vai ļaujot pārbaudīt ar līgumu noteiktos datus par invalīdiem. 2016. gadā šo Valsts komisijas sniegto e-pakalpojumu „Universālais pakalpojums personas invaliditātes statusa noteikšanai” iestādes izmantojušas par 91 069 personām, veicot 1 947 421 darbību.

- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai:

- regulāri, ik dienu, eksportēti dati par dienas laikā pieņemtajiem lēmumiem un izsniegtajiem atzinumiem;

- pēc VSAA Starptautisko pakalpojumu nodaļas pieprasījuma izvērtētas un sagatavotas 662 E-veidlapas „EEZ detalizēts medicīniskais ziņojums”;

- saskaņā ar divpusējiem starpvalstu līgumiem (Latvijas Republika - Baltkrievijas Republika, Latvijas Republika – Krievijas Federācija) par sadarbību sociālās drošības jomā VSAA sagatavoti un iesniegti 299 dokumenti.

- Pēc pieprasījuma sagatavota statistiskā informācija par Valsts komisijas kompetencē esošajiem jautājumiem šādām institūcijām: LM, LM Sociālo pakalpojumu departamentam, LM Sociālās iekļaušanas politikas departamentam, Tiesībsarga birojam (apjomīga informācija par invaliditāti valstī no 2010. – 2015.gadam), VSIA “Autotransporta direkcija”, kā arī: Rīgas domes Labklājības departamentam, Valkas novada Sociālajam dienestam, Jūrmalas pilsētas domei, Tukuma novada Sociālajam dienestam (deinstitutionalizācijas projekta īstenošanai), Olaines novada un Bauskas novada domei attīstības plāna izstrādei.

- Pēc dažādu institūciju (VID, CSDD, PMLP, IZM, u.c.) pieprasījuma sagatavota informācija par 1527 personām ar invaliditāti par Valsts komisijas kompetencē esošajiem jautājumiem.

- Daugavpils nodaļas vadītāja un vecākā ārste eksperte Daugavpils reģionālās slimnīcas Centra poliklīnikas ģimenes ārstus/speciālistus un Daugavpils psihoneiroloģiskās slimnīcas ārstus konferencēs martā informēja par aktuāliem invaliditātes ekspertīzes jautājumiem, Nosūtījumu kvalitāti un atbildēja uz interesentu jautājumiem (kopējais dalībnieku skaits – 106), kā arī sadarbībā ar NVD Latgales nodaļas vadību informēja Latgales reģiona ģimenes ārstus par biežāk pieļautajām kļūdām Nosūtījumu izstrādē un aktualitātēm invaliditātes ekspertīzē.

● Liepājas nodaļas vadītāja martā sanāksmē ar Liepājas domes Sociālā dienesta darbiniekiem iztirzāja jautājumus par medicīniskām indikācijām īpašai kopšanai, kā arī MK 23.12.2014. noteikumu Nr.805, 2.pielikuma sagatavošanu iesniegšanai Valsts komisijai, turklāt, sociālie darbinieki par neskaidriem jautājumiem tiek konsultēti pēc nepieciešamības.

2.3. Valsts komisijas sniegtie publiskie pakalpojumi

Valsts komisija saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kompetenci:

- izvērtē personas funkcionēšanas ierobežojuma pakāpi un saskaņā ar normatīvajiem aktiem nosaka prognozējamu invaliditāti vai invaliditāti un darbspēju zaudējumu;
- sniedz atzinumus par medicīniskām indikācijām:
 - īpašas kopšanas nepieciešamībai;
 - speciāli pielāgota vieglā automobiļa iegādei un pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai saņemšanai;
 - darbnespējas lapas pagarināšanai pārejošas darbnespējas periodā, kas turpinās ilgāk par 26 nedēļām, bet ne ilgāk par 52 nedēļām;
 - atvieglojumiem naturalizācijas procedūras uzsākšanai Latvijas pilsonības iegūšanai;
 - asistenta pakalpojuma nepieciešamībai pašvaldībā ārpusmājokļa aktivitāšu nodrošināšanai;
 - profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanai;
 - personas līdz 18 gadu vecumam veselības stāvokļa atbilstību invaliditātes noteikšanas kritērijiem, kādi normatīvajos aktos bija paredzēti invaliditātes noteikšanai personas aprūpes laikā;
- sagatavo VSAA vai otras valsts kompetentajai institūcijai detalizētus medicīniskos ziņojumus par personām, kurām noteikta invaliditāte Latvijā, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu vai divpusējiem starpvalstu līgumiem par sadarbību sociālās drošības jomā;
- izvērtē: E213 veidlapu "EEZ detalizēts medicīniskais ziņojums", kas izsniegta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulu (EK) Nr.883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, kā arī saskaņā ar divpusējiem starpvalstu līgumiem par sadarbību sociālās drošības jomā citus no VSAA vai otras valsts kompetentās institūcijas saņemtos dokumentus un, atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem par prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību, pieņem lēmumu par invaliditāti;
- izsniedz invaliditātes apliecību personai ar invaliditāti;
- sniedz konsultācijas Valsts komisijas kompetences jautājumos.

2.4. Novērtējums par Valsts komisijas Stratēģijas ieviešanu

2.4. 1. Politikas izpildes analīze

➤ Precizēta un ar LM jūlijā saskaņota Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas stratēģija 2015.-2016.gadam, kurā noteikts iestādes darbības virziens un mērķis, atspoguļotas iestādes problēmas, to risināšanai veicamie pasākumi un nepieciešamais finansējums.

➤ Saskaņā ar Valsts komisijas plānu Stratēģijas svarīgāko uzdevumu izpildei, vienveidīgas pilnveidotās invaliditātes noteikšanas metodikas piemērošanai izstrādāts iekšējais normatīvais akts (rokasgrāmata) "Kārtība, kādā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija nodrošina Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumu Nr.805 "Noteikumi par prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma

noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību” 3.,4.,5. un 6.pielikumā noteikto kritēriju piemērošanu”.

➤ Turpinot uzlabot pilnveidoto invaliditātes sistēmu, kā arī pildot LM Iekšējā audita departamenta veiktā audita “Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas īstenoto invaliditātes ekspertīžu process” ieteikumus, jūnijā izdoti divi iekšējie noteikumi: Pārvaldes lēmuma pieņemšanas process Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā (tajā noteikti arī īpašie gadījumi, kad invaliditātes ekspertīzi nepieciešams veikt personas klātbūtnē) un Krīzes gadījumu vadīšanas shēma Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā.

➤ Aktualizēti vai izdoti 12 iekšējie normatīvie akti Valsts komisijas darba organizācijas, ekspertīzes procedūras, IS drošības pilnveidošanai.

➤ Invaliditātes ekspertīzes kvalitātes uzlabošanai personām līdz 18 gadu vecumam 2016.gada decembrī uzsākts ESF projekts “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide”, kura mērķis ir invaliditātes noteikšanas sistēmas bērniem ar veselības un funkcionālo spēju traucējumiem pielāgošana Starptautiskās funkcionēšanas nespējas un veselības klasifikācijas bērnu un jauniešu versijai (SFK-BJ). Šī versija veidota uz starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijas (SFK¹) konceptuālā ietvara un tajā tiek izmantota vienāda terminoloģija, lai raksturotu ķermeņa uzbūves un funkciju problēmas, aktivitāšu un līdzdalības ierobežojumus zīdaiņa, bērna un pusaudža vecumā, kā arī saistītos vides faktoros. Projekta īstenošanas laiks 2016.gada 4.ceturksnis – 2019.gada 4.ceturksnis.

➤ Pasākumi administratīvās kapacitātes stiprināšanai:

■ LM atkārtoti iesniegti priekšlikumi par grozījumiem Invaliditātes likuma 8.panta pirmās daļas redakcijai. Valsts komisijas viedoklis par grozījumu nepieciešamību un pamatotību izteikts arī Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas sēdē 17.02.2016. un 01.03.2016. Grozījumi Invaliditātes likumā veikti 19.05.2016., atsakoties no priekšnosacījuma ārstiem ekspertiem, lai veiktu invaliditātes ekspertīzi, iegūt sertifikātu papildspeciālitātē “Eksperts”, radot Valsts komisijai iespēju operatīvi piesaistīt jebkuru specialitāšu sertificētus ārstus uz vakantajām ārstu ekspertu amata vietām un apmācīt profesionālās pilnveides programmā “Invaliditātes noteikšanas medicīnas eksperts”. 2016.gada 3.-4.ceturksnī šajā programmā apmācīti 17 sertificēti ārsti.

■ LM izteikti priekšlikumi grozījumiem Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 26.pantā, svītrojot normu no Valsts komisijas saņemt ieteikumu profesionālās piemērotības un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanai, lai mazinātu administratīvo slogu klientiem un iestādei. Valsts komisijas viedoklis par grozījumu nepieciešamību un pamatotību 15.03.2016. izteikts arī Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas sēdē.

■ Sniegti priekšlikumi LM SIPD par darbaspēju vērtēšanu nākotnē personām darbaspējas vecumā.

■ Administratīvās kapacitātes stiprināšanai janvārī sagatavoti un LM iesniegti priekšlikumi par iestādes atalgojuma fonda palielināšanu 2017.-2019.gadā.

¹ Veselības traucējumu funkcionālo spēju novērtēšanas kritēriji, kuru izstrādē izmantoti SFK noteiktie principi personām no 18 gadu vecuma, tiek pielietoti jau no 01.01.2015.

➤ Valsts komisijas vadība savus priekšlikumus un argumentus invaliditātes politikas pilnveidošanai (asistenta pakalpojuma pašvaldībā piešķiršanā, par iespēju Valsts komisijai nevērtēt pārejošas darbnespējas perioda pagarināšanu ilgāku par 26 nedēļām, darbspēju vērtēšanu personām darbspējas vecumā, pasta izdevumu optimizēšanas iespējas, lēmumu paziņošanas alternatīvās iespējas u.c.) atkārtoti izteiktusi arī mutiskā veidā LM, LM SIPD rīkotajās sanāksmēs, jūlijā LM rīkotajā starpministriju (LM un VM) sanāksmē.

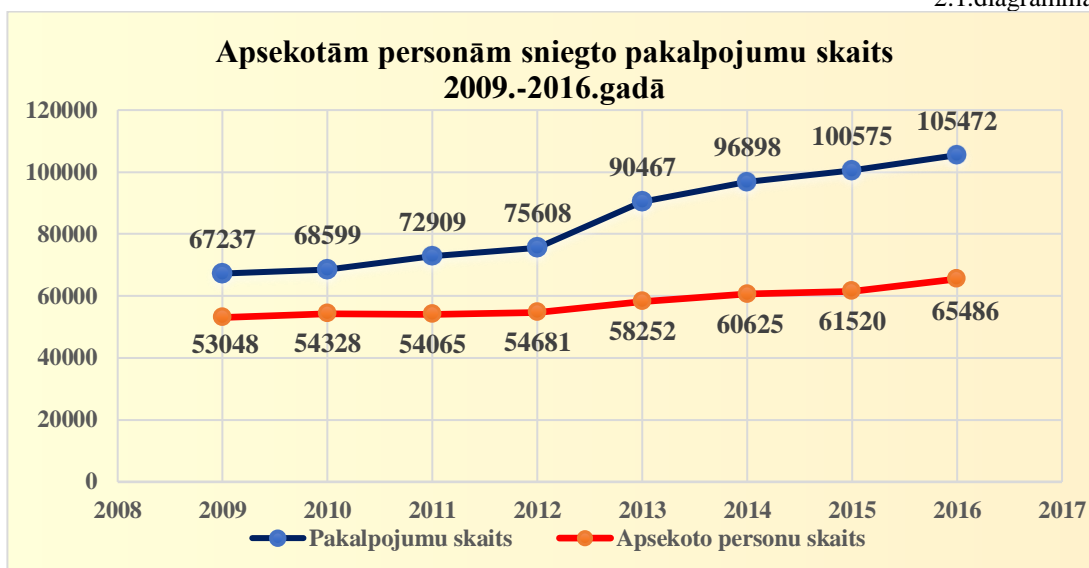
2.4.2. Darbības rezultāti un rezultatīvo rādītāju izpilde

- Valsts komisijā un tās reģionālajās nodaļās 2016.gadā kopā apsektas 65486 personas (2015.gadā: 61520) – par 3966 personām – 6,4% vairāk nekā 2015.gadā, kurām sniegti 105472 pakalpojumi² (2015.gadā: 100575 pakalpojumi) – par 4897 – 4,9% vairāk nekā 2015.gadā.

Rezultatīvā rādītāja izpilde: 2016.gadā faktiskais apsektoto personu skaits (65486) sasniedz 115,9% pret plānoto (56500).

Kopējais sniegto pakalpojumu skaits (105472) sasniedz 127,1% pret plānoto (83000).

2.1.diagramma

Lielo apsektoto personu un tiem sniegto pakalpojumu skaitu ietekmē nelabvēlīgā sociālekonomiskā situācija valstī, medicīniskās aprūpes pakalpojumu nepieejamība (galvenokārt, līdzekļu trūkums, mēnešiem garās rindas uz izmeklējumiem un pie speciālistiem kvotu trūkuma dēļ, nesavlaicīgi vai neveikti nepieciešamie rehabilitācijas pasākumi), par ko liecina arī noteiktā ļoti smagā invaliditāte (I grupa) – pirmreizēji 28,4% invalīdu (nestrādājošiem pat 39,0%!), atkārtoti – 16,1% invalīdu.

Apskojamā personu skaita pieaugumu, iespējams, veicināja arī plašsaziņas līdzekļos izskanējusi informācija, ka personas ar ierobežotām darba spējām vairs netiks atzītas par III grupas invalīdiem, tādēļ, saskaņā ar klientu izteikto viedokli, personas, kurām invaliditātes statusa nebija, centās to “iegūt”, bet III grupas invalīdi savai drošībai vēlējās “pāriet uz II grupu”. Zināma ietekme ir arī personu ieinteresētībai sociālās drošības sistēmas maksājumu un citu atvieglojumu saņemšanai.

² Pakalpojumu skaitā nav iekļauti sekojoši pakalpojumi: „Invaliditātes apliecību izsniegšana” (izsniegtas 64 593 apliecības) un „Ieteikumi profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanai” (sniegti 1450 pakalpojumi). **Pavisam kopā sniegti 171 515 pakalpojumi.**

Saskaņā ar Invaliditātes likumu personas prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanai nosūta ārstējošais ārsts, līdz ar to nosūtīto personu skaitu ekspertīzei Valsts komisija ietekmēt nevar.

- 2016.gadā prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanai Valsts komisijā ekspertīze kopā veikta **65 486** personām (2015.gadā – 61 520), tai skaitā:

- ✓ 2989 bērniem līdz 18 gadu vecumam-4,6%, tai skaitā: pirmreizēji 999-34,4% un atkārtoti 1990-66,6% (2015.gadā atbilstoši: 2986-4,9%, t.sk.: 957-32,0% un 2029-68,0%);

- ✓ 62 497 personām no 18 gadu vecuma-95,4%, tai skaitā: pirmreizēji 22952-36,7% un atkārtoti 39545-63,3% (2015.gadā atbilstoši: 58 534 - 95,1%, t.sk.: 21 770-37,2% un 36 764-62,8%).

- Valsts komisijas nodaļas 2016.gadā personas dzīves vietā, ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, stacionārās ārstniecības iestādēs ekspertīzi veica 150 personām un 117 ieslodzītajiem (kopā 267 personām) – 2015.gadā 305 personām.

Rezultatīvā rādītāja izpilde: ekspertīze personas dzīves vietā, ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, stacionārās ārstniecības iestādēs sasniedz 73,2% no plāna, ieslodzītajiem – 106,4% pret plānoto.

- Valsts komisija un tās nodaļas invaliditātes ekspertīzes jautājumos sniegušas konsultācijas 1298 personām (2015.gadā – 1553).

- 2016.gadā darbspēju zaudējums procentos (speciāli izdalītie invaliditātes cēloņi) izvērtēts 4907 personām no 18 gadu vecuma, tai skaitā, pirmreizēji 1396 personām – 28,4% un atkārtoti 3511 personām – 71,6% no kopējā nosūtīto personu skaita darbspēju zaudējuma procentos izvērtēšanai. Darbspēju zaudējums dažādā apmērā noteikts 99,9% personu, kuras nosūtītas darbspēju zaudējuma izvērtēšanai.

- Nosakot invaliditāti, Valsts komisija personai izsniedz invaliditāti apliecinājošu dokumentu - invaliditātes apliecību. 2016.gadā izsniegtas 64 593 invaliditātes apliecības.

Rezultatīvā rādītāja izpilde: Izsniegto invaliditātes apliecību skaits veido 97,9% no gada plāna (66 000).

- *Saskaņā ar IIS datiem uz 25.01.2017. valstī ir 182048 invalīdi, no tiem:*

2.4.tabula

	Invalidīdu skaits
Bērni invalīdi	8 296
Invalīdi no 18 gadu vecuma, tai skaitā:	173 752
pirmās grupas invalīdi	24 951
otrās grupas invalīdi	82 902
trešās grupas invalīdi	65 899
Kopā	182 048

- Saskaņā ar IIS datiem 9,3% valsts iedzīvotāju ir noteikta invaliditāte (2015.gadā – 8,1%).

- Detalizētu pirmreizējo un atkārtoto invalīdu kopējo skaitu, invalīdu īpatsvaru iedzīvotāju vidū pilsētās un novados 2016.gadā skatīt 3.-4.pielikumā.

Prognozējamās invaliditātes rādītāji

Prognozējamās invaliditātes ekspertīzes veikšanai uz Valsts komisijas reģionālajām nodaļām ārstējošie ārsti nosūtījuši tikai 73 personas, no tām: 64 strādājošas-87,7% un 9 nestrādājošas-12,3% (2015.gadā atbilstoši: 163, 129-79,1% un 34-20,9%).

Prognozējama invaliditāte noteikta 72 personām-98,6%, bet prognozējama invaliditāte netika noteikta 1 personai-1,4% (2015.gadā atbilstoši: 153-93,9% un 10-6,1%).

Rezultatīvā rādītāja izpilde: Prognozējama invaliditāte noteikta 7,3% personu no plānotā prognozējamo invalīdu skaita – 1000.

Valsts komisija, plānojot prognozējamo invalīdu skaitu 2016.gadā, par pamatu ņēma personu skaitu, kuras atzītas par pārejoši darbnespējīgām pēc 26 nedēļām: 2013.gadā-2978, 2014.gadā-3113, 2015.gadā-3322 un aptuveni trešā daļa no pārejoši darbnespējīgām personām pēc 26 nedēļām būtu jāuzskata par invaliditātes riska gadījumiem.

Iespējams, ka nelielais nosūtīto personu skaits prognozējamās invaliditātes noteikšanai saistīts ar niecīgo valsts atbalstu un noteiktām priekšrocībām nepieciešamo medicīnisko pakalpojumu saņemšanai, kā arī ar pacientu ieinteresētību saņemt pārejošas darbnespējas pabalstu pēc 26 nedēļām vai invaliditātes pensiju. Klienti šajā statusā nesaskata vērā ņemamus ieguvumus, kaut arī tas sniedz priekšrocības atsevišķu veselības nozares pakalpojumu saņemšanā.

IRP: apstiprināti – 67 personām – 91,8%; netika apstiprināti – 1 personai – 1,4%; apstiprināti ar iebildumiem – 5 personām – 6,8% (2015.gadā atbilstoši: 147-90,2%, 10-6,1%, 6-3,7%).

Informācija par atkārtotas invaliditātes ekspertīzes rezultātiem personām, kurām ticis noteikts prognozējamās invaliditātes statuss laikā no 01.01.2016. līdz 31.12.2016.: prognozējamās invaliditātes statuss noteikts 76 personām (arī pēc 2015.gada 4.ceturksnī iesniegtajiem dokumentiem). Pēc prognozējamās invaliditātes termiņa beigām atkārtoti uz Valsts komisijas reģionālajām nodaļām 2016. gadā nosūtītas 34 personas, no tām:

- I invaliditātes grupa noteikta 1 personai (sakarā ar slimības gaitas strauju pasliktināšanos),
- II invaliditātes grupa noteikta 6 personām,
- III invaliditātes grupa noteikta 16 personām,
- invaliditāte netika noteikta 11 personām.

Pirmreizējo un atkārtoto ekspertīžu rezultāti

2016.gadā Valsts komisijas reģionālajās nodaļās pirmreizēji un atkārtoti kopā invaliditāte noteikta 57 043 personām, tai skaitā:

✓ pirmreizēji – 17 865 personām – 31,3%, tai skaitā, 948 bērniem – 5,3% un 16 917 personām no 18 gadu vecuma – 94,7%;

✓ atkārtoti – 39 178 personām – 68,7%, tai skaitā, 1866 bērniem – 4,8% un 37 312 personām no 18 gadu vecuma – 95,2% (2015.gadā atbilstoši: 54 260, 17 466-32,2%, 36 794-67,8%).

Pirmreizējās ekspertīzes rezultāti 2016.gadā

2.2.diagramma

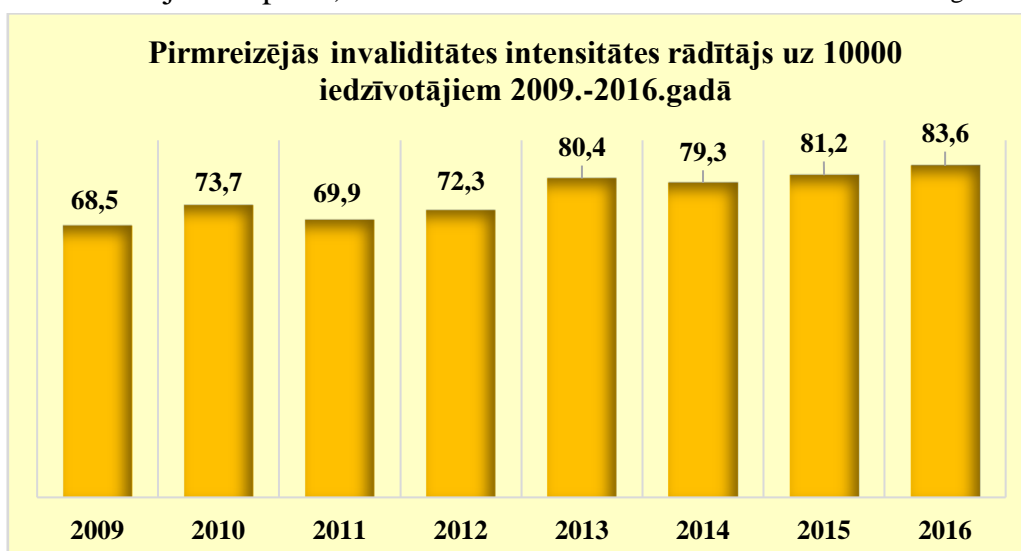

Rezultatīvā rādītāja izpilde: Kopējais pirmreizējo invalīdu skaits (17 865) par 8,3% pārsniedz plānoto (16500). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kopējais invalīdu skaits palielinājies par 399 – 2,3%, galvenokārt uz pieaugušo rēķina (+372).

• 2016.gadā pirmreizējās invaliditātes intensitātes rādītājs uz 10000 bērniem līdz 18 gadu vecumam ir 25,4, uz 10000 personām no 18 gadu vecuma – 96,0, bet uz 10000 valsts iedzīvotājiem – 83,6 (2015.gadā atbilstoši: 25,0; 92,8; 81,2).

Pirmreizējās invaliditātes intensitātes rādītājs, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieaudzis: uz 10000 bērniem par 0,4, uz 10000 personām no 18 gadu vecuma – par 3,2 un uz 10000 valsts iedzīvotājiem – par 2,4.

2.3.diagramma

Pirmreizējās invaliditātes ekspertīze bērniem līdz 18 gadu vecumam

Pirmreizēji bērna invalīda statusa noteikšanai *ekspertīze veikta* 999 bērniem līdz 18 gadu vecumam (turpmāk – bērni), no tiem *bērna invalīda statuss noteikts* 948 bērniem – 94,9%. Bērna invalīda statuss netika noteikts (bērni invaliditātes ekspertīzei nosūtīti nepamatoti) 51

bērnam – 5,1% (2015.gadā atbilstoši: 957, 921 – 96,2%, 36 – 3,8%). Pirmreizēji bērna invalīda statusa noteikšanai 2016.gadā nosūtīti 42 bērni – 4,4% vairāk nekā 2015.gadā.

Rezultatīvā rādītāja izpilde:

Pirmreizēji invaliditāte noteikta 948 bērniem – 94,8% no 2016.gadā plānotā (1000).

Pirmreizējās invaliditātes intensitātes rādītājs 2016.gadā ir 25,4 uz 10000 bērniem līdz 18 gadu vecumam (2015.gadā – 25,0).

No kopējā pirmreizējo bērnu invalīdu skaita (948) bērna invalīda statuss noteikts:

- 328 bērniem, kuri *mācās* – 34,6% un 620 bērniem, kuri *nemācās* – 65,4% (2015.gadā atbilstoši: 354 – 38,4% un 567 – 61,6%);

- 523 *zēniem*-55,2% un 425 *meitenēm*-44,8% (2015.gadā atbilstoši: 530-57,5% un 391-42,5%);

- *vecumā* no: 0-6 gadiem – 554 bērniem-58,4% un vecumā no 7-18 gadiem – 394 bērniem-41,6% (2015.gadā atbilstoši: 504-54,7% un 417-45,3%).

● Kopējā pirmreizējās invaliditātes struktūra pēc vadošām slimībām 2016. gadā:

	Abs.sk.	%	Intensitātes rādītājs uz 10000 bērniem
1.vietā - psihiski un uzvedības traucējumi	256	27,0%	6,8
2.vietā - iedzimtās kroplības, deformācijas un hromosomu anomālijas	191	20,1%	5,1
3.vietā - nervu sistēmas slimības	115	12,1%	3,1
4.vietā - muskuļu, skeleta un saistaudu slimības	84	8,9%	2,3

Pēdējos 7 gadus kopējā pirmreizējā invaliditātes struktūrā pēc slimībām pirmā vietā ir invaliditāte psihisko un uzvedības traucējumu dēļ, otrā vietā – invaliditāte iedzimtas patoloģijas dēļ. 2016.gadā bērniem, kuri mācās, 1.vietā pēc īpatsvara ir invaliditāte psihisko un uzvedības traucējumu dēļ – 27,4%, bet bērniem, kuri nemācās, 1.vietā ir invaliditāte iedzimtu kroplību, deformāciju un hromosomu anomālijas dēļ – 27,3%.

Papildus informāciju par pirmreizējo invaliditāti bērniem 2016.gadā skatīt 1.pielikumā.

Pirmreizējā invaliditātes ekspertīze personām no 18 gadu vecuma

Pirmreizēji invaliditātes noteikšanai ekspertīze veikta 18547 personām, tai skaitā, pirmreizēji invaliditāte noteikta 16917 personām – 91,2%, no tām: 5638 strādājošām – 33,3% un 11279 nestrādājošām – 66,7%:

2.5.tabula

Invalīdi	Invalīdu no 18 gadu vecuma skaits 2013.gadā		Invalīdu no 18 gadu vecuma skaits 2014.gadā		Invalīdu no 18 gadu vecuma skaits 2014.gadā		Invalīdu no 18 gadu vecuma skaits 2014.gadā	
	absol.sk.	%	absol.sk.	%	absol.sk.	%	absol.sk.	%
Strādājošie	5366	32,4	5308	32,8	5670	34,3	5638	33,3
Nestrādājošie	11204	67,6	10880	67,2	10875	65,7	11279	66,7
Kopā:	16570	100	16188	100	16545	100	16917	100

Rezultatīvā rādītāja izpilde: Pirmreizējo invalīdu no 18 gadu vecuma skaits (16917) 2016.gadā sasniedz 102,5% pret plānoto (16500).

Kopējās pirmreizējās invaliditātes intensitātes rādītājs uz 10000 personām no 18 gadu vecuma pieaudzis par 3,2: no 92,8-2015.gadā līdz 96,0-2016. gadā.

2016.gadā, tāpat kā iepriekšējā, pirmreizējās invaliditātes struktūrā saglabājas augsts nestrādājošo īpatsvars – 66,7% (2015.gadā – 65,7%).

2016.gadā no kopējā pirmreizēji invaliditātes noteikšanai nosūtīto personu skaita no 18 gadu vecuma invaliditāte noteikta 91,2% personu, pie tam: no pirmreizēji nosūtītiem strādājošiem invaliditātes noteikšanai invaliditāte noteikta 85,8% strādājošo; no pirmreizēji nosūtītiem nestrādājošiem invaliditātes noteikšanai invaliditāte noteikta 94,2% nestrādājošo.

- No kopējā pirmreizējo invalīdu skaita invaliditāte noteikta:

- 45,5% vīriešu un 54,5% sievietes.

• Pirmreizēji invaliditāte 2016.gadā pārsvarā noteikta 60 gadu un vecākām personām, turklāt, to īpatsvars vēl pieaudzis, salīdzinot ar 2015.gadu: no 50,0% līdz 52,9% jeb par 676 invalīdiem:

2.6.tabula

Invalīdi	2016	18-39 gadi		40-59 gadi		60 gadi un vecāki	
		absol.sk.	%	absol.sk.	%	absol.sk.	%
Strādājošie	5638	531	9,4	3598	63,8	1509	26,8
Nestrādājošie	11279	945	8,4	2899	25,7	7435	65,9
Kopā:	16917	1476	8,7	6497	38,4	8944	52,9

Vērojamas izteiktas atšķirības pirmreizējās invaliditātes iedalījumā strādājošiem un nestrādājošiem: ja strādājošiem invaliditāte pārsvarā noteikta 40-59 gadu vecumā – 63,8%, tad nestrādājošiem - 60 gadu un vecākiem – 65,9%, turklāt, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 60 gadu un vecāku nestrādājošo invalīdu īpatsvars pieaudzis no 63,7% līdz 65,9%.

• Pirmreizējās invaliditātes grupu struktūra: I invaliditātes grupa strādājošiem noteikta 7,2% invalīdu, bet nestrādājošiem ievērojami vairāk – 39,0% invalīdu. Nestrādājošiem ļoti smagas pirmreizējās invaliditātes īpatsvars (lielā daļā gadījumu invalīdiem nepieciešama īpaša kopšana) ir augstāks nekā mērenas (III grupas) invaliditātes īpatsvars (atbilstoši: 39,0% un 22,2%):

2.7.tabula

Invalīdi	2016	I grupa		II grupa		III grupa	
		absol.sk.	%	absol.sk.	%	absol.sk.	%
Strādājošie	5638	405	7,2	2318	41,1	2915	51,7
Nestrādājošie	11279	4399	39,0	4376	38,8	2504	22,2
Kopā:	16917	4804	28,4	6694	39,6	5419	32,0

2016.gadā, tāpat kā iepriekšējā gadā, pirmreizējiem invalīdiem pārsvarā noteikta smaga invaliditāte – 68,0% (2015.gadā – 68,8%).

Ļoti smaga pirmreizējā invaliditāte (I invaliditātes grupa) noteikta personām ar: asinsrites sistēmas slimībām – 45,4%, pie tam asinsrites sistēmas slimību grupā, tāpat kā iepriekšējos gados, vissmagākā invaliditāte noteikta personām cerebrovaskulāro slimību dēļ – I invaliditātes grupa noteikta 66,6% no kopējo pirmreizējo invalīdu skaita cerebrovaskulāro slimību dēļ.

Ļoti smaga invaliditāte noteikta arī slimniekiem ar uroģenitālās sistēmas slimībām – 57,3%, psihiskiem un uzvedības traucējumiem – 47,6%, acu un to palīgorgānu slimībām – 34,2%, ļaundabīgiem audzējiem – 33,3%, nervu sistēmas slimībām – 29,6%.

• Pirmreizēji invaliditāte bez atkārtota izmeklēšanas termiņa noteikta 524 invalīdiem-3,1% no kopējā pirmreizējo invalīdu skaita.

- Kopējā pirmreizējās invaliditātes struktūra pēc slimībām 2016.gadā:

	Abs.sk.	%	Intensitātes rādītājs uz 10000 personām no 18 gadiem
1.vietā - asinsrites sistēmas slimības	3906	23,1%	24,5
2.vietā - ļaundabīgie audzēji	3599	21,3%	22,6

3.vietā - muskuļu, skeleta un saistaudu sistēmas slimības	2946 – 17,4%	18,5
4.vietā - psihiski un uzvedības traucējumi	1411 – 8,3%	8,8

Papildus informāciju par pirmreizējo invaliditāti personām no 18 gadu vecuma 2016.gadā skatīt 2.pielikumā.

Atkārtotās ekspertīzes rezultāti

Atkārtoti invaliditāte Valsts komisijas reģionālajās nodaļās noteikta 39178 invalīdiem, tai skaitā, 1866 bērniem-4,8% un 37312 personām no 18 gadu vecuma – 95,2% (2015.gadā atbilstoši: 36794, 1932-5,3%, 34862-94,7%).

Atkārtotā ekspertīze bērniem invalīdiem līdz 18 gadu vecumam

Atkārtoti invaliditātes ekspertīze bērna invalīda statusa noteikšanai veikta 1928 bērniem invalīdiem, tai skaitā:

- bērna invalīda statuss atkārtoti noteikts 1866 bērniem invalīdiem-96,8%,
- pilnīgi rehabilitēti (bērna invalīda statuss atkārtoti nav noteikts) 62 bērni invalīdi-3,2% (2015.gadā atbilstoši: 1986, 1932-97,3%, 54-2,7%).

Atkārtoti bērna invalīda statuss noteikts:

- 839 bērniem, kuri mācās-45,0% un 1027 bērniem, kuri nemācās-55,0% (2015.gadā atbilstoši: 902-46,7% un 1030-53,3%);

- 1082 zēniem-58,0% un 784 meitenēm-42,0% (2015.gadā atbilstoši: 1115-57,7% un 817-42,3%);

- vecumā no: 0-6 gadiem – 560 bērniem invalīdiem-30,0% un vecumā no 7-18 gadiem – 1306 bērniem invalīdiem-70,0% (2015.gadā atbilstoši: 544-28,2% un 1388-71,8%).

Kopējā atkārtotās invaliditātes struktūra pēc slimībām:	2016.gadā	
	Abs.sk.	%
1.vietā – psihiski un uzvedības traucējumi	582	31,2%
2.vietā – iedzimtās kroplības, deformācijas un hromosomu anomālijas	401	21,5%
3.vietā – nervu sistēmas slimības	203	10,9%
4.vietā – muskuļu, skeleta un saistaudu slimības	183	9,8%

Bērniem, kuri mācās un kuri nemācās, tāpat kā iepriekšējā gadā, 1.vietā pēc īpatsvara ir invaliditāte psihisku un uzvedības traucējumu dēļ: 33,7% un 29,1%.

Atkārtotā ekspertīze invalīdiem no 18 gadu vecuma

- 2016.gadā invaliditāte atkārtoti noteikta 37312 invalīdiem – 98,4% no atkārtoti ekspertētiem invaliditātes noteikšanai (2015.gadā – 34862-98,8%).

- No kopējā invalīdu skaita atkārtoti invaliditāte noteikta 12248 strādājošiem invalīdiem – 32,8% un 25064 nestrādājošiem invalīdiem – 67,2%.

• Strādājošiem un nestrādājošiem pārsvarā invaliditāte atkārtoti noteikta 18-59 gadu vecumā:

2.8.tabula

Invalidi	2016	18-39 gadu vecumā		40-59 gadu vecumā		60 gadi un vecāki	
		absol.sk.	%	absol.sk.	%	absol.sk.	%
Strādājošie	12248	1301	10,6	7892	64,4	3055	25,0
Nestrādājošie	25064	3101	12,4	10296	41,1	11667	46,5
Kopā	37312	4402	11,8	18188	48,7	14722	39,5

• Atkārtoti veicot ekspertīzi, tāpat kā pirmreizēji, vērojamas būtiskas atšķirības noteiktās invaliditātes smaguma pakāpē strādājošiem un nestrādājošiem:

2.9.tabula

Invalidi	2016	I grupa		II grupa		III grupa	
		absol.sk.	%	absol.sk.	%	absol.sk.	%
Strādājošie	12248	518	4,2	4648	37,9	7082	57,9
Nestrādājošie	25064	5485	21,9	11878	47,4	7701	30,7
Kopā	37312	6003	16,1	16526	44,3	14783	39,6

• No kopējā invalidu skaita atkārtoti invaliditāte noteikta 47,9% vīriešu un 52,1% sievietēm.

• Kopējā atkārtotās invaliditātes struktūra pēc slimībām 2016.gadā:

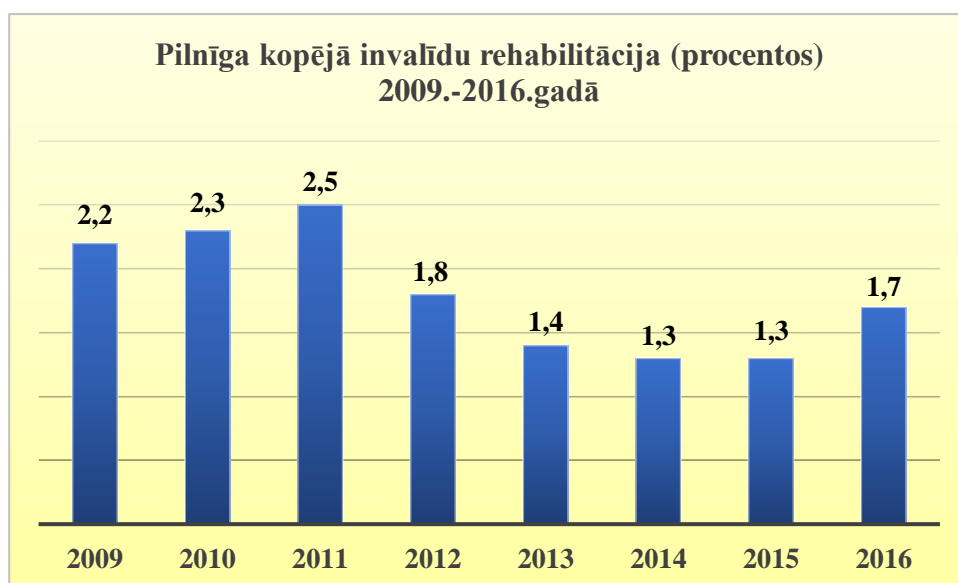
	Abs.sk.	%
1.vietā - muskuļu, skeleta un saistaudu slimības	7822	21,0%
2.vietā - asinsrites sistēmas slimības	7126	19,1%
3.vietā - ļaundabīgie audzēji	6345	17,0%
4.vietā - psihiski un uzvedības traucējumi	3043	8,2%

Atkārtotās invaliditātes struktūra pēc slimībām ir atšķirīga strādājošiem un nestrādājošiem: strādājošiem 1.vietā invaliditāte ir muskuļu, skeleta un saistaudu slimību dēļ (25,2%), bet nestrādājošiem - invaliditāte asinsrites sistēmas slimību dēļ (21,3%).

• Invaliditāte bez atkārtota izmeklēšanas termiņa norādes noteikta 6633 invalīdiem.

• **Invalidu rehabilitācija**

2.4.diagramma

Pilnīgi rehabilitēti 679 invalīdi – 1,7% no atkārtoti invaliditātes noteikšanai nosūtīto invalīdu skaita (2015.gadā – 473-1,3%), no tiem:

- 62 bērni invalīdi līdz 18 gadu vecumam – 3,2% no atkārtoti invaliditātes noteikšanai nosūtīto bērnu invalīdu skaita;

- veicot atkārtotu invaliditātes ekspertīzi personām no 18 gadu vecuma, pilnīgi rehabilitēti 617 invalīdi-1,6%, daļēji rehabilitēti 1848 invalīdi-4,9%.

Piezīme: smagākas pakāpes invaliditāte noteikta 3599 invalīdiem no 18 gadu vecuma – 9,5% no kopējā atkārtoti ekspertēto pieaugušo invalīdu skaita (37929).

Atzinumi

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kompetenci, Valsts komisija, nosakot personai invaliditāti, vienlaikus sniedz atzinumus arī par medicīniskajām indikācijām noteiktu sociālo pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu saņemšanai, kas veido ievērojamu iestādes noslodzi (~25% no kopējā ekspertīzē sniegto pakalpojumu skaita).

- Izvērtētas *medicīniskās indikācijas speciāli pielāgotā vieglā automobiļa iegādei un pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai saņemšanai* (turpmāk – transporta pabalsts), izsniedzot atzinumu 12170 invalīdiem, tai skaitā, *pozitīvs atzinums* izsniegts 10614 invalīdiem – 87,2%, no tiem:

- 208 bērniem invalīdiem līdz 18 gadu vecumam jeb 66,7% no kopējā bērnu invalīdu skaita (312), kuriem izvērtētas medicīniskās indikācijas transporta pabalstam;

- 10406 invalīdiem no 18 gadu vecuma jeb 87,8% no kopējā invalīdu skaita (11858), kuriem izvērtētas medicīniskās indikācijas transporta pabalstam (2015.gadā atbilstoši: 11051, tai skaitā, 9981-90,3%: 205-70,4%; 9776-90,9%).

2016.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ievērojami vairāk invalīdiem (+1119) izvērtētas medicīniskās indikācijas un izsniegti pozitīvi atzinumi (+633) transporta pabalstam, galvenokārt pieaugušajiem, kas joprojām saistīts ar Valsts komisijas uzdevumu – izvērtēt medicīniskās indikācijas asistenta pakalpojuma nepieciešamībai pašvaldībā.

- Atzinums par medicīniskām indikācijām *īpašas kopšanas nepieciešamībai izsniegts* 9719 invalīdiem, tai skaitā, *pozitīvs atzinums* izsniegts 7892 invalīdiem – 81,2%, no tiem:

- 732 bērniem invalīdiem-76,1% no kopējā bērnu invalīdu skaita (962), kuriem izvērtētas medicīniskās indikācijas īpašas kopšanas nepieciešamībai;

- 7160 pirmās grupas invalīdiem-81,8% no kopējā pirmās grupas invalīdu skaita (8757), kuriem izvērtētas medicīniskās indikācijas īpašas kopšanas nepieciešamībai (2015.gadā atbilstoši: 9079, tai skaitā, 7297-80,4%: 681-76,3%; 6616-80,8%).

2016.gadā 640 invalīdiem vairāk izvērtētas medicīniskās indikācijas īpašas kopšanas nepieciešamībai, kas izskaidrojams ar ļoti smagas invaliditātes (I grupas) augsto īpatsvaru pirmreizējās un atkārtotās invaliditātes struktūrā. Pozitīvi atzinumi 2016.gadā izsniegti 595 invalīdiem - 8,2% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

- Atzinums par medicīniskām indikācijām *asistenta pakalpojuma nepieciešamībai pašvaldībā* ārpusmājokļa aktivitāšu nodrošināšanai izsniegts 11 343 invalīdiem (2015.gadā – 12 254).

- Atzinums par medicīniskām indikācijām *pārejošas darbnespējas pagarināšanai pēc 26 nedēļām* izsniegts 4025 personām (2015.gadā - 3322).

- Atzinums par medicīniskām indikācijām atvieglojumiem *naturalizācijas procedūras veikšanai* izsniegts 41 personai (2015.gadā – 107).

- Sniegti 139 *eksperta atzinumi* par personu līdz 18 gadu vecumam veselības stāvokļa atbilstību invaliditātes noteikšanas kritērijiem, kādi normatīvajos aktos bija paredzēti invaliditātes noteikšanai personas aprūpes laikā (2015.gadā – 140).

- *Profesionālās rehabilitācijas* veikšanai sniegts ieteikums 1450 personām (2015.gadā – 1631). Atzinumu nelielais skaits saistāms ar personu motivācijas trūkumu, ko persona norāda pašnovērtējuma anketā vai sarunā ar ārstu ekspertu.

Valsts komisija pakalpojumus sniedz ne vien Latvijas iedzīvotājiem, bet arī Eiropas Savienības dalībvalstu un to valstu iedzīvotājiem, ar kurām Latvija ir noslēgusi starpvalstu līgumus sociālās drošības jomā.

Sagatavotas un izvērtētas 662 E-veidlapas saskaņā ar Regulu (EK) Nr.883/2004 par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu un iesniegtas VSAA Starptautisko pakalpojumu nodaļai (2015.gadā – 790), tai skaitā:

- 285 *E213 LV veidlapas* „EEZ detalizēts medicīniskais ziņojums” par personām Latvijā noteikto invaliditāti;

- 377 lēmumi par invaliditāti, pamatojoties uz saņemto *E213 veidlapu* „EEZ detalizēts medicīniskais ziņojums” izvērtēšanu.

Rezultatīvā rādītāja izpilde: Sagatavotās un izvērtētās E-veidlapas veido 82,8% no plānotā (800).

- Saskaņā ar *divpusējiem starpvalstu līgumiem* (Latvijas Republika Baltkrievijas Republika, Latvijas Republika – Krievijas Federācija) par sadarbību sociālās drošības jomā VSAA vai otras valsts kompetentajai institūcijai *sagatavoti un iesniegti 299 dokumenti* (2015.gadā – 228), tai skaitā:

- Baltkrievijas Republikas kompetentajai institūcijai 71 Izraksts no ekspertīzes akta par personām Latvijā noteikto invaliditāti;

- VSAA iesniegti 197 lēmumi par personām noteikto invaliditāti, pamatojoties uz medicīniski sociālās ekspertīzes dokumentiem, kas saņemti no Baltkrievijas Republikas kompetentās institūcijas;

- VSAA iesniegta 31 veidlapa „Medicīniskās pārbaudes detalizētie dati” (8.pielikums) par personām Latvijā noteikto invaliditāti saskaņā ar Latvijas Republikas-Krievijas Federācijas starpvalstu līgumu.

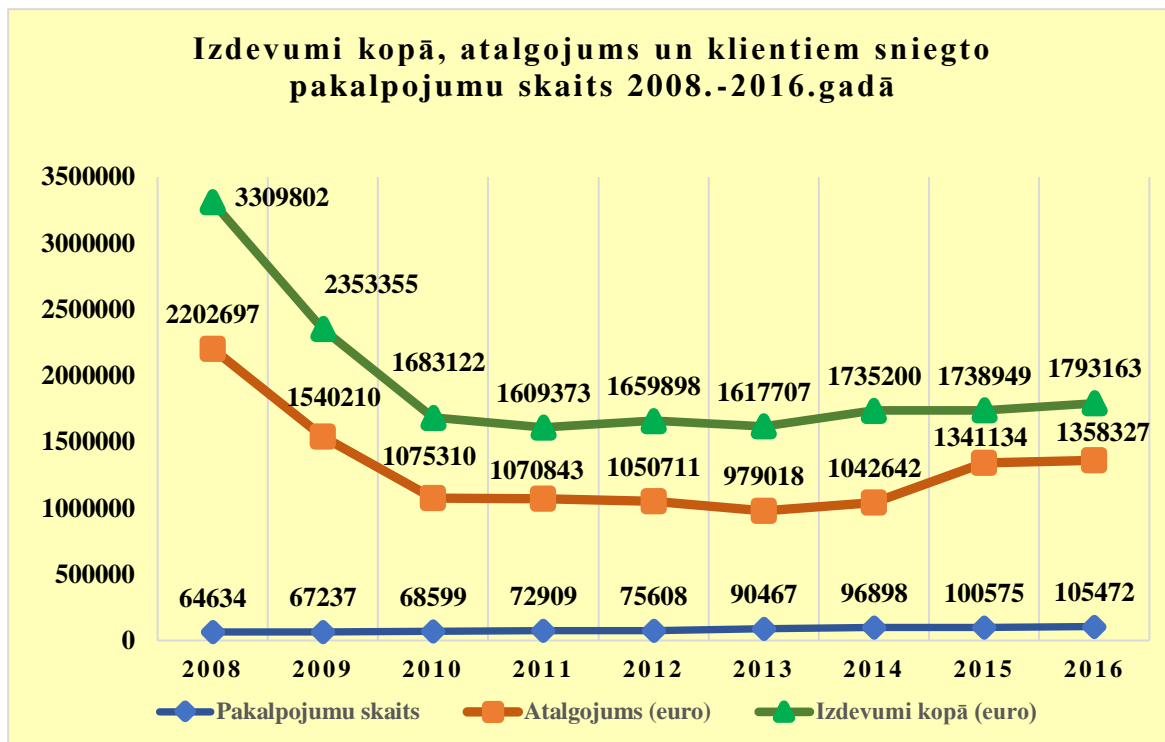
Rezultatīvā rādītāja izpilde: Sagatavotie un izvērtētie dokumenti veido 96,5% no gadā plānoto dokumentu skaita (310).

2.5. Mērķu sasniegšanas kavējošie un veicinošie faktori

• Mērķu sasniegšanas kavējošie faktori 2016.gadā

- ♦ Finanšu deficīts Valsts komisijas darbības nodrošināšanai (īpaši vecāko ārstu ekspertu-nodaļu vadītāju, vecāko ārstu ekspertu, ārstu ekspertu atalgojumam; papildus 8 jaunu darba vietu izveidei, tai skaitā, Kontroles un attīstības nodaļai; pasta sūtījumu nodrošināšanai).

- ♦ Strauji pieaugušais apsekojamo personu skaits (2015.gadā 61520→65486 2016.gadā), gan tām sniegto pakalpojumu skaits (2015.gadā 100575→105472 – 2016.gadā), vienlaicīgi samazinoties ārstu ekspertu un vecāko ārstu ekspertu skaitam.

Kopējie budžeta izdevumi 2016.gadā, salīdzinot ar 2008.gadu, samazinājušies par 1516639 euro jeb 45,8%, tai skaitā, izdevumi darbinieku atalgojumam par 844370 euro jeb 38,3%, tajā pat laikā no 2008.gada līdz 2016.gadam palielinājies Valsts komisijas sniegto pakalpojumu skaits no 64634 līdz 105472 (+ 40838 jeb 63,2%).

♦ Grūtības personāla politikas īstenošanā, kas saistāms ar sertificētu invaliditātes ekspertu trūkumu darba tirgū, vecāko ārstu ekspertu un ārstu ekspertu nekonkurētspējīgo atalgojumu, salīdzinot ar citās institūcijās strādājošo ārstu ekspertu atalgojumu (ārstu ekspertu atalgojums 2016.gadā bija 60-65% apmērā no maksimāli noteiktā apmēra saskaņā ar MK 29.01.2013. noteikumiem Nr.66).

Ārstu ekspertu deficīta apstākļos (2016.gada beigās vakantas 7,45 ārstu ekspertu un 3,0 vecāko ārstu ekspertu vienības) būtiska problēma ir arī esošo ārstu ekspertu un vecāko ārstu ekspertu novecošanās (minēto speciālistu īpatsvars vecumā 63 gadi un vecāki ir 30,6%). Iepriekšminētais kontekstā ar jaunu speciālistu piesaistes grūtībām rada vērā ņemamu kvalitātes pasliktināšanās risku, kā arī risku savlaicīgai iesniegumu izskatīšanai (Rīgas apvienotajā nodaļā 2016.gadā iesniegumu izskatīšanas laiks pārsniedza divus mēnešus) un rindu veidošanai.

♦ IIS darbības bieži, reizēm ilgstoši, neplānoti pārtraukumi, kas rada klientu un darbinieku neapmierinātību.

• *Mērķu sasniegšanas veicinošie faktori*

♦ Precizētā un jūlijā ar LM saskaņotā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas stratēģija 2015.-2016.gadam.

♦ Veiktās izmaiņas normatīvajos aktos – grozījumi Invaliditātes likuma 8.panta pirmajā daļā ar mērķi atvieglot ārstu ekspertu deficīta mazināšanu, piesaistot uz vakantajām amata vietām jebkuru specialitāšu ārstus un apmācot tos profesionālās pilnveides programmā “Invaliditātes noteikšanas medicīnas eksperts”.

- ◆ Jauna e-pakalpojuma “Invaliditātes apliecības atkārtota izsniegšana” ieviešana.
- ◆ Laba komunikācija ar ģimenes ārstiem un speciālistiem, sociālā dienesta darbiniekiem.
- ◆ Klientu viedokļa apzināšana Valsts komisijas sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai.
- ◆ Veiktā sabiedrības informēšana, izmantojot plašsaziņas līdzekļus (radio, TV, presi), Valsts komisijas interneta mājaslapu un portālu www.latvija.lv par prognozējamas invaliditātes un invaliditātes jautājumiem un problēmām invaliditātes ekspertīzē sakarā ar ievērojamā personu iesniegumu invaliditātes ekspertīzei skaita pieaugumu atskaites periodā un rindu veidošanos ekspertīzei.
- ◆ Kā ilgstošāka laika perioda mērķu sasniegšanas veicinošais faktors minams 2016.gada 4.ceturksnī uzsāktais ESF projekts “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide” invaliditātes ekspertīzes kvalitātes uzlabošanai bērniem.

2.6. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas Valsts komisijas efektīvas darbības nodrošināšanai

- Ieviestā pilnveidotā invaliditātes sistēma un saistībā ar to izdotie normatīvie akti atskaites periodā ievērojami mazinājuši administratīvo slogu Valsts komisijas klientiem, jo pārsvarā (88,9%) ekspertīze veikta bez personas klātbūtnes, rakstveida procesā.

- Administratīvā sloga mazināšanai klientiem un iestādei, noslēgts līgums par starpsistēmu saskarnes izveidošanu ar 7 valsts institūcijām un 20 pašvaldībām. Valsts komisijas sniegto *e-pakalpojumu* - „*Universālais pakalpojums personas invaliditātes statusa noteikšanai*” – iestādes izmantojušas par 91069 personām, veicot 1947421 darbību.

- Klientiem nodrošinātas iespējas iegūt sev vēlamu informāciju vai saņemt *e-pakalpojumu*:

- ✓ Aplūkojot savus ar invaliditātes ekspertīzi saistītos datus un pieteikties pakalpojumiem elektroniskā veidā, izmantojot valsts portālā www.latvija.lv ieviestos Valsts komisijas *e-pakalpojumus*:

- „*Iesniegums VDEĀVK par invaliditātes ekspertīzes veikšanu*”.

Saņemts 341 iesniegums – 0,5% no kopējā saņemto iesniegumu skaita ekspertīzes veikšanai (69900).

Rezultatīvā rādītāja izpilde: Rādītājs nesasniedz plānoto (750/1,5%), jo liela daļa klientu joprojām iesniegumu Valsts komisijā nogādā personīgi vai to veic klienta pilnvarotā persona, tā kā iesniegumam jāpievieno Nosūtījums, pašnovērtējuma anketa un pēc klienta ieskata – medicīnisko izmeklējumu dokumenti (turklāt, sabiedriskais transports mērķa grupai ir bez maksas). Iespējams, ka zemais rādītājs saistīts arī ar mērķa grupas datora un interneta lietošanas prasmēm un pieejamību.

- „*Iesniegums invaliditātes ekspertīzes lēmuma apstrīdēšanai*”.

Saņemti 350 iesniegumi – 21,7% no kopējā saņemto iesniegumu skaita (1614) lēmuma / atzinuma apstrīdēšanai (2015.gadā atbilstoši: 129-9,2% no 1403).

- „*Mani dati VDEĀVK*”.

Savus datus (lēmumus, atzinumus, apliecības) aplūkojis 28541 klients, veikto darbību skaits-128516 (2015.gadā atbilstoši: 8151 un 31293).

▪ *E-pakalpojums "Invaliditātes apliecības atkārtota izsniegšana"*

Persona ar invaliditāti, izmantojot šo portālā www.latvija.lv ieviesto e-pakalpojumu, invaliditātes apliecību var saņemt, neizejot no mājas. No 16.02.2016. līdz 31.12.2016. pakalpojumam veikts pieprasījums 802 reizes, bet pieprasījumu iesniegušas tikai 58 personas. 3.ceturksnī vispusīgi analizēti "neveiksmīgo iesniegumu" iemesli. Pamatojoties uz analīzes datiem, 4.ceturksnī Valsts komisijas mājaslapā ievietota detalizētāka informācija par e-pakalpojuma "Invaliditātes apliecības atkārtota izsniegšana" izmantošanu, kā arī precizēta šī pakalpojuma būtība.

Minētie portālā www.latvija.lv ieviestie e-pakalpojumi nodrošina klientiem iespēju aktīvāk iesaistīties komunikācijā ar Valsts komisiju, samazina personu ar invaliditāti un iestādes administratīvo slogu, iedibina iestādes labas pārvaldības praksi klientiem, kā arī nodrošina aktuālu datu ieguvu un apmaiņu.

✓ Klientiem iespējams iegūt sev vēlamu informāciju Valsts komisijas interneta mājaslapā. *Valsts komisijas interneta mājaslapā sadaļā „Jūsu jautājums”* saņemti 348 jautājumi, uz kuriem sniegtas atbildes.

✓ Klientiem redzamā vietā izvietota aktuālā informācija par nodaļu darba organizāciju, tai skaitā, ekspertīzes dokumentu saņemšanu.

✓ Tiešajiem klientiem nodrošināta iespēja izvēlēties jebkuru, dzīves vietai tuvāko vai ērtāk pieejamo Valsts komisijas nodaļu.

• Pildot Administratīvā procesa likuma prasības, veikti sistemātiski organizatoriskie pasākumi, lai personām ekspertīze tiktu veikta mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas, jo no 2016.gada 2.ceturkšņa Valsts komisijā, galvenokārt RAN, veidojās situācija, kad personām ekspertīze netika veikta mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas.

Būtiskākie iemesli šādas situācijas izveidei:

- ievērojamā personu iesniegumu invaliditātes ekspertīzei skaita palielināšanās (+5363), salīdzinot ar iepriekšējo gadu (2015.gadā – 64 537 → 69 900 – 2016.gadā);
- hroniskais ārstu ekspertu un vecāko ārstu ekspertu deficīts (amata vienību vakances uz 31.12.2016. atbilstoši: 7,45 un 3,0);
- nekvalitatīvi aizpildītie ģimenes ārstu Nosūtījumi (418), kuru dēļ personas lietas izskatīšana bija uz laiku jāatliek sakarā ar papildus informācijas pieprasīšanu no ģimenes/ārstējošā ārsta vai sociālā darbinieka/ergoterapeita.

Lai risinātu klientu rindu problēmu ekspertīzes veikšanai, saskaņā ar iestādes vadītāja izdoto rīkojumu, ja kādā no nodaļām (galvenokārt RAN) veidojas riski personu iesniegumus invaliditātes ekspertīzes veikšanai neizskatīt mēneša laikā, nodaļu vadītāji nekavējoties informēja iestādes vadītāju, lai ekspertīžu veikšanā varētu iesaistīt citu nodaļu ārstus ekspertus, kuri konkrētajā brīdī ir mazāk noslogoti.

No RAN uz citām nodaļām rindu izlīdzināšanai 2016.gadā nosūtītas 3160 lietas.

Lai normalizētu situāciju par lēmumu pieņemšanu, 3.ceturksnī uz laiku līdz 2016.gada beigām, četri RAN ārsti eksperti ar lielu pieredzi ekspertīzes darbā ar vadības rīkojumu tika pārcelti darbā par vecākiem ārstiem ekspertiem.

Saskaņā ar noslēgto līgumu ar Rīgas Stradiņa universitāti, rezidenti, kuri apgūst papildspecialitāti "Eksperts" RSU TIF, veica 2119 invaliditātes ekspertīzes.

Veikta ekspertīzes pakalpojuma iepirkšana no ārstiem ekspertiem (2016.gadā veikta ekspertīze 6850 personām – 10,7% no kopējā ekspertēto personu skaita reģionālās nodaļās – 64 034).

No 2016.gada 16.novembra klientu rindas mazināšanai, savlaicīgas sociālās drošības sistēmas maksājumu un citu atvieglojumu saņemšanas nodrošināšanai, Valsts komisija izmanto tiesības saskaņā ar 2016.gada 14.oktobra grozījumiem Invaliditātes likuma Pārejas noteikumos (5.punkts) pagarināt Invaliditātes likuma 8.panta otrās daļas kārtībā izdotā administratīvā akta darbības termiņu uz laiku līdz sešiem mēnešiem. Līdz 30.12.2016. administratīvā akta darbības termiņš pagarināts 3407 personām.

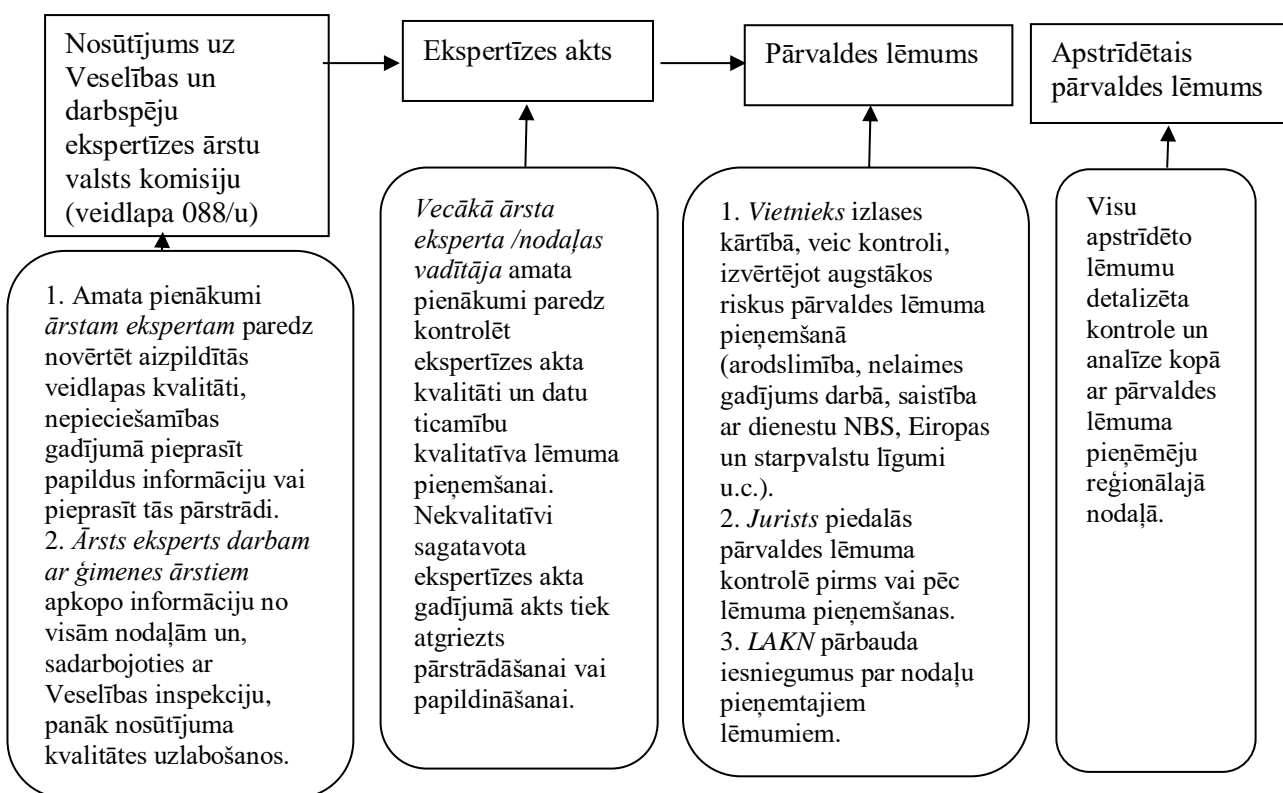
Ja mēneša laikā ekspertīzi veikt nebija iespējams, pildot APL prasības, personai tika pagarināts lietas izskatīšanas termiņš un informācija par to nosūtīta pasta sūtījuma veidā (2016.gadā – 12055 personām-17,2% no kopējā iesniegumu invaliditātes ekspertīzei iesniedzēja skaita).

- Veiktos pasākumus Valsts komisijas administratīvās kapacitātes stiprināšanai (skatīt 8., 14.-15.lpp.).

- Labklājības ministrijai iesniegti 3 priekšlikumi invaliditātes politikas pilnveidošanai, kā arī izstrādāti vai aktualizēti 14 Valsts komisijas iekšējie normatīvie akti, kas attiecas uz pamatfunkcijas izpildi.

- Valsts komisijā ir iedibināta un tiek uzturēta iekšējās kontroles sistēma.

➤ Veiktie pasākumi invaliditātes ekspertīzes procesa iekšējās kontroles nodrošināšanā:
Valsts komisijas pārvaldes lēmuma iekšējās kontroles shēma.

2016.gada iekšējās kontroles rezultāti:

- * Invaliditātes informatīvajā sistēmā iestrādātais ekspertīzes aktu kontroles mehānisms paredz, ka amatpersonai (vecākajam ārstam ekspertam), pieņemot lēmumu par invaliditāti, jāizdara atzīme par ekspertīzes akta kvalitāti. Līdz ar to tika nodrošināta ekspertīžu aktu kvalitātes kontrole.
- * Lai pārbaudītu, kā, veicot prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzi, tiek pielietoti iekšējā normatīvā akta ““Kārtība, kādā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija nodrošina Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumu Nr. 805 “Noteikumi par prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību” 3., 4., 5., un 6.pielikumā noteikto kritēriju piemērošanu”” nosacījumi – vienvēda rīcība vienādos vai salīdzināmos apstākļos -, ar Valsts komisijas vadītāja 30.09.2016 rīkojumu izveidotā komisija IIS pēc nejaušības principa pārbaudīja 300 ekspertīžu lietas, vispusīgākai analīzei atlasot 60 lēmumus.
Ziņojums par pārbaudē konstatēto, secināto un ieteikumiem iesniegts iestādes vadītājam 30.11.2016.
- * Valsts komisijas Lēmumu apstrīdēšanas un kontroles nodaļa pārbaudīja lēmuma un/vai atzinuma kvalitāti 1525 personām apstrīdēšanas un kontroles procesa ietvaros. Par konstatētiem trūkumiem un kļūdām informēts Valsts komisijas vadītājs, kā arī ārsti eksperti.
- * Vadītāja vietnieks veica 574 lēmumu, kuri pieņemti, izvērtējot ārvalstu Detalizētos medicīniskos ziņojumus (E213 veidlapas) vai cita veida medicīnisko un administratīvo informāciju par attiecīgajā valstī noteikto invaliditāti vai darbspēju zaudējumu, pārbaudi pirms to nosūtīšanas VSAA, kā arī 386 detalizēto medicīnisko ziņojumu saistībā ar Latvijā noteikto invaliditāti (E213LV, 8.pielikums Krievijas Federācijai, ekspertīžu aktu izraksti Baltkrievijas Republikai) pārbaudi pirms nosūtīšanas pieprasītājam.
- * Vadītāja vietnieks veica 376 pārvaldes lēmumu nejaušo pēcpārbaudi, par rezultātiem regulāri ziņojot vadītājam. Nepārtraukti analizēta situācija ar ekspertu un amatpersonu noslodzi, risināti jautājumi par rindu izlīdzināšanu un lēmumu savlaicīgu pieņemšanu ārstu ekspertu deficīta apstākļos. Sniegti priekšlikumi LM ārstu ekspertu vakanču jautājuma risināšanai un darba kvalitātes uzlabošanai.
- * Ārsts eksperts darbam ar ģimenes ārstiem veica 3001 ģimenes/ārstējošo ārstu sagatavotā Nosūtījuma uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju kvalitātes kontroli un iegūto datu analīzi. Konstatēts, ka no kopējā kontrolēto nosūtījumu skaita, 102 nosūtījumi – 3,4%, sagatavoti nekvalitatīvi. Ārsts eksperts darbam ar ģimenes ārstiem klātienē veica pārrunas ar 29 ģimenes ārstiem, kuri sagatavojuši nekvalitatīvus nosūtījumus. 51 gadījumā jautājums ar ārstiem par nosūtījuma kvalitāti risināts telefoniskā sarunā.

Veselības inspekcijas VAKKN iesniegti izskatīšanai 18 ziņojumi par ģimenes ārstu nekvalitatīvi aizpildītajiem nosūtījumiem. Uz 31.12.2016. saņemtas 15 atbildes, no tām: divos gadījumos konstatēti MK noteikumu Nr.265 “Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība” pārkāpumi – ģimenes ārstam izteikts aizrādījums; 13 gadījumos veiktas pārrunas Veselības

inspekcijā ar ģimenes ārstiem par dokumentu aizpildīšanas kārtību. Par trim ziņojumiem atbildes uz 31.12.2016. nav saņemtas.

Efektīvākai sadarbībai nosūtījuma kvalitātes uzlabošanā, jūlijā Valsts komisijas vadītājs un ārsts eksperts darbam ar ģimenes ārstiem tikās ar Veselības inspekcijas vadītāju un vadītājas vietnieku. Jautājumi par nosūtījuma kvalitātes uzlabošanu pārrunāti ar Veselības inspekcijas vadītāju un vadītājas vietnieku oktobrī un novembrī.

- * Valsts komisijas juriste veica pārvaldes lēmumu pirmspārbaudi 945 gadījumos, pārvaldes lēmuma tiesiskuma pamatpārbaudi 249 gadījumos. Sniegti atzinumi un izteikti aizrādījumi Administratīvā procesa likuma tiesību normu neievērošanas gadījumos un norādes turpmākai rīcībai kļūdu riska novēršanai.
- * Valsts komisijas juristi regulāri konsultēja iestādes amatpersonas pārvaldes lēmuma sagatavošanas procesā un pārstāvēja Valsts komisiju tiesā.
- * Veikta lietvedības dokumentu un arhīva pārbaude: Gulbenes nodaļā (martā), Daugavpils nodaļā (aprīlī), Valmieras nodaļā (jūlijā) un Rēzeknes nodaļā (septembrī). *Piezīme:* Latvijas Nacionālā arhīva inspekcijas pārbaude Daugavpils nodaļā 17.02.2016.. Pārkāpumi arhīva darbā netika konstatēti.
- * Veikti pasākumi korupcijas risku apzināšanai, izstrādāti pretkorupcijas pasākumi un veicināta Valsts komisijas darbinieku izpratne par korupcijas riskiem:
 - maijā Valsts komisijas organizētajā seminārā KNAB darbinieki (I.Nolle un I.Ceipāne) nolasīja lekciju “Institūciju iekšējie organizatoriskie pasākumi korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai”;
 - jūlijā no KNAB saņemtais aktuālais informatīvais materiāls pretkorupcijas jomā, kas vērsts uz darbinieku izpratni par korupcijas risku vadību, nosūtīts visām Valsts komisijas nodaļām;
 - septembrī visām Valsts komisijas nodaļām izsūtīta anketa “Amata izvērtējums un korupcijas riska pakāpes noteikšana”, kas saskaņota ar KNAB Politikas plānošanas nodaļu. Lai visus darbiniekus iesaistītu sava viedokļa izteikšanā, tabulā katrs darbinieks, atbilstoši amatam, noteica korupcijas riska pakāpi. Novembrī no nodaļām saņemto informāciju apkopoja vadītāja vietnieks un jurists. Rezultātā izstrādāts amata izvērtējums un amatam atbilstoša korupcijas riska pakāpe. Decembrī izstrādātais dokuments nosūtīts izvērtēšanai KNAB Politikas plānošanas nodaļai (2017.gada 13.janvārī no KNAB saņemts pozitīvs šī dokumenta novērtējums);
 - oktobrī no Valsts kancelejas Valsts Pārvaldes cilvēkresursu nodaļas saņemts izglītojošs materiāls “Vadlīnijas valsts pārvaldē nodarbināto atbildības izvērtēšana”, kas nosūtīts nodaļu vadītājiem darbinieku izglītošanai;
 - oktobrī stājās spēkā Valsts komisijas iekšējie noteikumi “Noteikumi par iesniegumu izskatīšanu īpašos gadījumos”, kuros viens no iesnieguma veidiem ir informācija par iespējamajiem korupcijas riskiem un to izskatīšanas kārtība.

- IT jomā paveiktais:

Ieviests jauns e-pakalpojums “Invaliditātes apliecības atkārtota izsniegšana” (16.02.2016. pēc VRAA un VARAM pārbaudes).

2016.gadā būtiski pilnveidota IIS lietotāju reģistrācijas sistēma, uzlabojot parolu veidošanas un izmantošanas kārtību atbilstoši normatīvo aktu prasībām paaugstinātas

drošības informācijas sistēmām, kāda ir noteikta IIS saskaņā ar jaunajiem izstrādātajiem iekšējiem normatīvajiem aktiem IS drošības jomā.

Lai atvieglotu amatpersonu darbu ar IIS, izveidots risinājums, kurš automātiski nosaka lēmuma termiņa sākuma datumu gadījumos, kad invaliditātes grupa tiek saglabāta vai pazemināta.

Sagatavots IIS tālākas attīstības projekta pieteikums, kurš iesniegts virzībai ERAF finansējuma piešķiršanai un paredz būtiski pārstrādāt IIS atbilstoši mūsdienīgām lietotāju saskarnes dizaina un tehnoloģisko risinājumu prasībām.

Paredzēts 2017.gadā pilnveidot IIS, lai varētu automātiski pagarināt iepriekšējā lēmuma darbības termiņu līdz 6 mēnešiem, tādējādi nodrošinot, ka klients var turpināt izmantot ar invaliditāti saistītos sociālos pakalpojumus laikā, kamēr tiek veikta atkārtota invaliditātes ekspertīze.

LM Iekšējā audita departaments 2016.gadā Valsts komisijā veica sekojošus auditus:

- Informācijas tehnoloģiju vadības sistēmas iekšējais audits (2016.gada I ceturksnis);
- Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisijas īstenoto invaliditātes ekspertīžu process – 2016.gada I - II ceturksnis. Pēcpārbaude veikta IV ceturksnī.

Audita ieteikumi ieviesti saskaņā ar audita ieteikumu izpildes grafiku.

3. Personāls

Saskaņā ar LM Personāla un dokumentu pārvaldības departamenta datiem uz 31.12.2016. Valsts komisijas amatu sarakstā ir 118,3 amatu vienības, no kurām: pamatfunkcijas veicēji - 100,7 amatu vienības, no tām: 39,35 – ārsti eksperti (t.sk., 7,45 vakances), 11,0 – vecākie ārsti eksperti (t.sk., 3,0 vakances), 11,0 – vecākie ārsti eksperti - nodaļu vadītāji, 0,6 jaunākais ārsts eksperts, 1,75 – psihologi, 34,0 – pārvaldes referenti un 3,0 vecākie pārvaldes referenti, vadība – 2,0 amata vienības un 15,6 amatu vienības, kas saistītas ar atbalsta funkciju veikšanu (t.sk., 1,5 vakances).

Uz 31.12.2016. Valsts komisijā bija vakantas 7,45 ārstu ekspertu amata vienības un 3 vecāko ārstu ekspertu amata vienības, no tām Rīgas apvienotajā nodaļā attiecīgi 4,9 un 2 amata vienības.

Valsts komisijā strādā 81% sieviešu un 19% vīriešu: ar augstāko izglītību – 74% un vidējo/vidējo speciālo izglītību – 26%.

Darbinieku sadalījums pa vecuma grupām: līdz 30 gadiem - 2,5%, no 31 - 50 gadiem - 35,1%, no 51 - 62 gadiem – 31,8%, no 63 - 70 gadiem – 17,2%, virs 71 gadiem - 13,4%.

Ārstu ekspertu deficīta apstākļos būtiska problēma ir esošo ārstu ekspertu un amatpersonu novecošanās (vecumā virs 63 gadiem – 30,6%) un jaunu speciālistu piesaistes grūtības sakarā ar specifiskām izglītības un kompetences prasībām, nekonkurētspējīgo atalgojumu.

Konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšanai ar 01.10.2015. stājās spēkā pārklasificētie amati vecākiem ārstiem ekspertiem-nodaļu vadītājiem, vecākiem ārstiem ekspertiem un ārstiem ekspertiem. Valsts komisija savlaicīgi, 2015.gada februārī un atkārtoti 2016.gada janvārī, iesniedza priekšlikumus LM ar to saistīto nepieciešamo papildus finansējumu atlīdzības nodrošināšanai, taču, kaut arī nepieciešamais papildus finansējums administratīvās kapacitātes stiprināšanai iekļauts Valsts komisijas Stratēģijā 2015.-2016.gadam, ko apstiprinājis labklājības ministrs (sadaļa “Secinājumi un nepieciešamie pasākumi

administratīvās spējas stiprināšanai”), papildus finansējums ne 2015., ne 2016. gadam netika iedalīts.

Invaliditātes ekspertīze ir administratīvais process, kura laikā tiek veikta personas veselības un funkcionālā stāvokļa novērtēšana un funkcionēšanas ierobežojuma pakāpes noteikšana, ar sekojošu lēmuma pieņemšanu par invaliditāti un tiesību aktos noteikto atzinumu sniegšanu personām ar invaliditāti. Ekspertīzes veikšana ir procesuāla darbība administratīvā akta izdošanas procesā un tā prasa noteiktu eksperta un amatpersonas darba apjomu un laiku.

Personas veselības un funkcionālā stāvokļa novērtēšana un funkcionēšanas ierobežojuma pakāpes noteikšana ir Valsts komisijas eksperta uzdevums (šobrīd, saskaņā ar grozījumiem Invaliditātes likuma 8.panta pirmajā daļā, minēto amatu var ieņemt sertificēts ārsts eksperts vai jebkurā specialitātē sertificēts ārsts, kurš atbilstoši sagatavots Valsts komisijas organizētosursos). Amatpersonai (sertificēti vecākie ārsti eksperti), balstoties uz eksperta sastādīto ekspertīzes aktu, jāpieņem lēmums par invaliditāti un jāsniedz atzinumi par noteikto valsts sociālo pabalstu un sociālo pakalpojumu medicīniskajām indikācijām personām, kurām noteikta invaliditāte.

Sakarā ar ilgstošām problēmām aizpildīt vakantās ekspertu amata vienības un atskaites periodā ievērojami pieaugušo iesniegumu skaitu invaliditātes ekspertīzei, ārstiem ekspertiem un amatpersonām bija jāstrādā ar pastiprinātu intensitāti, lai ievērotu APL normas, kas radīja lielu spriedzi un pakalpojuma kvalitātes pasliktināšanās risku.

Valsts komisija ir noslēgusi darba līgumu ar 3 rezidentiem, kuri ir apguvuši šo papildspecialitāti. 2016.gada 3.ceturksnī RSU TIF papildspecialitātē “Eksperts” 2016./2018. mācību gadā rezidentūrā uzņemti 5 ārsti eksperti.

Pēc pieņemtajiem grozījumiem Invaliditātes likuma 8.panta pirmajā daļā 19.05.2016. un veiktās iepirkuma procedūras sertificētu ārstu apmācības pakalpojumam, augustā noslēgts līgums ar Rīgas Stradiņa universitāti par profesionālās pilnveides programmas “Invaliditātes noteikšanas medicīnas eksperts” īstenošanu. Profesionālās pilnveides programmu no 23.09.2016. līdz 17.12.2016. apguva 17 sertificēti ārsti un pēc sekmīga pārbaudījuma nokārtošanas saņēma apliecību par programmas apgūšanu. Darba līgumu ar apmācītajiem speciālistiem paredzēts noslēgt 2017.gada janvārī un februārī. Visi speciālisti, lielākā daļa no kuriem ir ģimenes ārsti, izteikuši vēlmi strādāt Valsts komisijā papilddarbā samazinātas slodzes apmērā.

Valsts komisijā regulāri notikuši darbinieku kvalifikācijas celšanas pasākumi semināru un konferenču veidā. Atskaites periodā ārstiem ekspertiem Valsts komisija organizēja 4 seminārus un 2 konferences, t.sk., kopā ar Latvijas Ārstu ekspertu asociāciju – 2 seminārus par aktuālām ekspertīzes tēmām. Valsts komisijas darbiniekiem seminārā paaugstinātas arī nepieciešamās kompetences IKT jomā.

Ārsti eksperti regulāri paaugstina kvalifikāciju apmeklējot LĀB un tās dažādo profesionālo asociāciju rīkotos seminārus, konferences un kongresus, kā arī izmantojot interneta resursus.

2016.gadā Valsts komisijas ārsti eksperti un vecākie ārsti eksperti par kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumu apmeklēšanu ir saņēmuši 622 sertifikātus un 25 apliecības.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītībai

Komunikācija ar sabiedrību ir neatņemama sastāvdaļa pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanā, kas ir divējāda: informācijas sniegšana sabiedrībai par iestādes darbību un tās rezultātiem un informācijas iegūšana no ārējiem informācijas avotiem (piemēram, veiktajās aptaujās izteiktie klientu viedokļi par Valsts komisijas sniegto pakalpojumu kvalitāti un nepieciešamajiem uzlabojumiem).

➤ Sabiedrība par Valsts komisijas darbību un tās sniegtajiem pakalpojumiem informēta, sniedzot intervijas un informāciju plašsaziņas līdzekļiem:

- LTV-1 raidījumam “Panorāma” par klientu iesniegumu izskatīšanas termiņiem (08.10.2016.);

- LTV-3 raidījumam “Bez Tabu” sniegtas atkārtotas intervijas par klientu iesnieguma izskatīšanas termiņiem un atzinumu izsniegšanu personām ar invaliditāti (08.06., 16.08., 05.10.2016.);

- LR-4 raidījumam “Doma laukums” krievvalodīgai auditorijai par grozījumiem Invaliditātes likumā, klientu iesniegumu izskatīšanas termiņiem, atbildes uz klausītāju jautājumiem – 10.02., 17.06. un 22.07.2016.;

- LR-1: raidījumam “Krustpunktā” par klientu iesniegumu izskatīšanas termiņiem, to pagarināšanas iemesliem, atbildes uz klausītāju jautājumiem – 28.07.2016.; raidījumam “Pusdiens” par grozījumiem Invaliditātes likuma Pārejas noteikumos (5.punkts) un klientu iesniegumu izskatīšanas termiņiem – 05.12.2016.;

- reģionālajam laikrakstam “Auseklis” Valmieras nodaļas vadītājas intervija par nodaļas darba organizatoriem jautājumiem – jūnijā;

- laikrakstam “Diena” (publikācija “Grib atgriezties pie jau aizmirstas ieceres mainīt invaliditātes sistēmu” 19.07.2016.);

- laikrakstam “Latvijas Avīze” (publikācija “Darbinieku trūkuma dēļ kavējas lēmumi par invaliditātes pagarināšanu” 29.09.2016.);

- Gulbenes nodaļas vadītāja intervija laikrakstiem: “Alūksnes Novada Vēstis” un “Dzirkstele” (novembrī) par klientu iesniegumu izskatīšanas termiņiem, grozījumiem Invaliditātes likuma Pārejas noteikumos;

- portālam “Delfi” par straujo invalīdu skaita pieaugumu valstī un klientu iesniegumu izskatīšanas termiņiem – 25.08.2016.

- Latvijas veselības portālam “medicine.lv” rubrikai “Nedēļas tēma” iesniegts materiāls “Par invaliditātes ekspertīzi personām no 18 gadu vecuma” – 28.09.2016.

➤ Valsts komisijas 2015.gada publiskais pārskats ievietots Valsts komisijas interneta mājas lapā (majā).

➤ Klientiem nodrošināta iespēja iegūt sev vēlamu informāciju par iestādi Valsts komisijas interneta mājaslapā, kā arī pieteikties pakalpojumiem un aplūkot savus datus, izmantojot e-pakalpojumus portālā www.latvija.lv.

➤ Elektroniski vai rakstiski sagatavota informācija uz 921 Valsts komisijai un reģionālajām nodaļām iesniegto fizisko personu iesniegumu (izņemot iesniegumus, ar kuriem apstrīdēti nodaļu izdotie administratīvie akti un izsniegtie atzinumi), kā arī sniegta informācija apmeklētājiem pieņemšanā - konsultācijā pie vadītāja, vietnieka un nodaļu vadītājiem/ vecākajiem ārstiem ekspertiem (2016.gadā – 1298 personām).

4.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņošanai par apmierinātību ar Valsts komisijas darba kvalitāti

Valsts komisijas klientu aptauja par apmierinātību ar sniegto pakalpojumu kvalitāti veikta 1.pusgadā un 4.ceturksnī kā bāzes mērījums saskaņā ar Valsts komisijas 2016.gada Stratēģijas plānu.

Aptaujas nolūks – klientu vajadzību novērtēšana ar mērķi atklāt nepilnības un kļūdas Valsts komisijas darbā un identificēt jomas, kas turpmāk būtu jāpilnveido.

Klientu aptauja veikta Valsts komisijas reģionālajās nodaļās rakstveidā un elektroniski (anketa ievietota Valsts komisijas mājaslapā ar lūgumu to aizpildīt un nosūtīt Valsts komisijai). Klientiem uz vietas nodaļās izsniegtas 840 anketas, no tām atpakaļ saņemtas analīzei derīgas 435 anketas – 51,8%. Elektroniskā veidā saņemtas tikai 2 anketas.

Klientu no 18 gadu vecuma un bērnu līdz 18 gadu vecumam vecāku aptauja

Vērtējamais objekts	Vērtējums (% no respondentiem)			
1. Dokumentu iesniegšana invaliditātes un darbspēju ekspertīzei:				
1.1. dokumentu iesniegšanas veids	<i>klātienē</i>	<i>pa pastu</i>	<i>elektroniski</i>	
	77%	21%	2%	
1.2. apmierinātība ar dokumentu iesniegšanas procesu	<i>jā</i>	<i>vairāk jā nekā nē</i>	<i>vairāk nē nekā jā</i>	<i>nē</i>
	78%	18%	3%	1%
	<i>Komentāri:</i> Saņemti 33 komentāri. Apmierinātība ar dokumentu iesniegšanas procesu izteikta 24 komentāros (ātra, laipna apkalpošana, zinoši darbinieki), neapmierinātība - 7 komentāros (klienti norāda, ka sēdējuši rindā apmēram vienu stundu), 1 klientam dokumentus iesniedzis ārstējošais ārsts, 1 klients izteicis priekšlikumu, ka Valsts komisijas e-pakalpojumi jāapvieno ar veselības sistēmas e-pakalpojumiem.			
2. Ekspertīze:				
2.1. ekspertīze veikta	<i>personas klātbūtnē</i>		<i>bez personas klātbūtnes</i>	
	35%		65%	
2.2. pieprasīta papildus informācija	<i>jā</i>	<i>nē</i>		
	18%	82%		
	<i>Precizējums:</i> Saņemts 31 precizējums. Papildus informāciju lūgts iesniegt 10 klientiem (neirologa vai psihologa, vai arodārsta slēdziens, Rtg-loģ. izmeklējumi, analīzes, izraksti no slimnīcas un dokumenti, kas apliecina slimību bērībā invaliditātes cēloņa noteikšanai, ārstu atzinumu oriģināli to kopiju sliktās kvalitātes dēļ). 20 anketās norādīts, ka respondenti atbildējuši uz ārstu ekspertu uzdotajiem jautājumiem par viņu veselības stāvokli, darba gaitām, saņemto ārstēšanu u.c. 1 klients norāda, ka ekspertīze veikta bez viņa klātbūtnes.			
2.3. Klientu apmierinātība ar ekspertīzes procesu	<i>jā</i>	<i>vairāk jā nekā nē</i>	<i>vairāk nē nekā jā</i>	<i>nē</i>
	68%	23%	7%	2%
	<i>Komentāri:</i> Saņemti 22 komentāri. 5 klienti ekspertīzes procesu vērtē kā labu un ātru. 2 klienti apmierināti, ka ekspertīze veikta bez viņu klātbūtnes. 5 klienti uzskata, ka objektīvāku invaliditātes ekspertīzi nodrošinātu personas klātie process. 8 klienti norāda, ka ekspertīzes process bijis ilgstošs (konkrēts laiks nav norādīts), tai pat laikā divi no klientiem norāda, ka izprot esošo situāciju iestādē sakarā ar ārstu ekspertu deficītu. 2 klientus neapmierina iesniedzamo dokumentu apjoms (bez konkrētas norādes – kādi).			
3. Lēmuma paziņošana:				
3.1. lēmuma paziņošanas veids	<i>klātienē</i>	<i>pa pastu</i>	<i>cits veids</i>	
	73%	14%	13%	
	<i>“Cita veida” precizējums:</i> Saņemti 39 precizējumi. 5 klienti uzaicinājumu saņemt ar ekspertīzi saistītos dokumentus saņēmuši ar			

	SMS, telefoniski – 28 klienti. Informāciju, ka lēmums ir pieņemts, 4 klienti ieguvuši portālā www.latvija.lv . 2 klienti ar ekspertīzi saistītiem dokumentiem atnākuši pakal pašī, jo acināti to darīt, iesniedzot dokumentus.			
3.2. apmierinātība ar lēmuma paziņošanas procesu	<i>jā</i>	<i>vairāk jā nekā nē</i>	<i>vairāk nē nekā jā</i>	<i>nē</i>
	81%	12%	4%	3%
	<i>Komentāri:</i> Saņemti 10 komentāri. 3 respondenti ar lēmuma paziņošanas procesu ir apmierināti. 2 komentāri neatbilst jautājuma būtībai (“gribēju citu grupu”, “neziņa rada stresu”), 4 komentāros klienti nav izteikuši neapmierinātību par lēmuma paziņošanas procesu, bet gan ilgstošo ekspertīzes procesu kopumā, 1 respondents nav apmierināts, ka informācija par pieņemto lēmumu nav sniegta telefoniski.			
4. Klienta viedoklis par lēmuma pamatojumu	<i>jā</i> (lēmums skaidrs un saprotams)	<i>vairāk jā nekā nē</i>	<i>vairāk nē nekā jā</i>	<i>nē</i>
	79%	15%	4%	2%
	<i>Komentāri:</i> Saņemti 7 komentāri, 1 klients norāda, ka neskaidros jautājumus ir izskaidrojusi darbiniece, 5 klientiem lēmuma pamatojums bijis saprotams un 1 respondents norāda, ka nav saprotami lēmumā norādīto normatīvo aktu punkti, bet nolēmums par noteikto invaliditātes grupu ir skaidrs.			
5. Informācijas pieejamība par invaliditātes ekspertīzes procesu	<i>jā</i>	<i>vairāk jā nekā nē</i>	<i>vairāk nē nekā jā</i>	<i>nē</i>
	69%	18%	8%	5%
	<i>Komentāri:</i> Saņemti 12 komentāri. 7 klienti norāda, ka līdz dokumentu iesniegšanai bijusi neskaidrība par šo procesu un ka nepieciešamo informāciju saņēmuši no reģistrētāja, iesniedzot dokumentus. 2 klienti norāda, ka ekspertīzes process ir pārāk sarežģīts vai ilgstošs. 1 gadījumā informācija iegūta Valsts komisijas mājaslapā, 2 klienti ieguvuši informāciju no ģimenes ārsta.			

- Bez mērķtiecīgas klientu aptaujas, klientu viedoklis par pakalpojuma kvalitāti arī apzināts, izskatot personu iesniegumus Valsts komisijai un reģionālajām nodaļām, elektroniskā veidā uzdotos jautājumus Valsts komisijas mājaslapā, kā arī apmeklētāju pieņemšanā - konsultācijā pie vadītāja, vietnieka un nodaļu vadītājiem / vecākajiem ārstiem ekspertiem.

- Valsts komisijas nodaļu *izdotos administratīvos aktus* (ekspertīzes lēmumus) un/vai izsniegtos atzinumus 2016.gadā *apstrīdējušas* 1614 personas – 2,5% no kopējā nodaļās apsekoto personu skaita – 65 486 (2015.gadā-1403-2,3% no 60 281).

Lēmumu apstrīdēšanas un kontroles nodaļā atkārtota ekspertīze apstrīdēšanas kārtībā veikta 1445 personām, tai skaitā, 62 bērniem līdz 18 gadu vecumam-4,3% un 1383 personām no 18 gadu vecuma-95,7% (2015.gadā atbilstoši: 1239, 43-3,5% un 1196-96,5%).

No personām, kurām veikta ekspertīze apstrīdēšanas kārtībā:

1195 personas – 82,7% apstrīdējušas Valsts komisijas nodaļas pieņemtos lēmumus un atzinumus, bet 250 – 17,3% personas apstrīdējušas tikai nodaļu izsniegto atzinumu (-us) (2015.gadā: 1044-84,3%, 195-15,7%).

Uz 60 iesniegumiem sniegtas atbildes pēc personas iesniegtajiem dokumentiem: sagatavotas atbildes sakarā ar nokavētu lēmuma / atzinuma apstrīdēšanas termiņu, kā arī atzinumi par personas līdz 18 gadu vecumam veselības stāvokļa atbilstību invaliditātes noteikšanas kritērijiem, kādi normatīvajos aktos bija paredzēti invaliditātes noteikšanai personas aprūpes laikā. Apstrīdēšanas iesniegumus atsaukušas 20 personas.

Uz 30.12.2016. neizskatīti 89 personu iesniegumi sakarā ar nodaļas darbinieku atvaļinājumu no 15.12.2016.

1. Apstrīdētie lēmumi jautājumā par invaliditātes statusu, invaliditātes grupu vai tās paaugstināšanu un / vai darbspēju zaudējuma apmēru atkārtoti izskatīti **1195 personām** (2015.gadā – 1044), tai skaitā:

1.1. 20 bērniem līdz 18 gadu vecumam – par invalīda statusa noteikšanu. 17 gadījumos atstāts spēkā Valsts komisijas nodaļas lēmums, bet trīs gadījumos atcelts negatīvais nodaļas lēmums un izsniegts pozitīvs lēmums (2014.gadā atbilstoši: 12; 8 un 4);

1.2. 1175 personām no 18 gadu vecuma (2015.gadā – 1032) - par invaliditātes noteikšanu vai tās smaguma pakāpes paaugstināšanu, vai darbspēju zaudējuma apmēra noteikšanu / paaugstināšanu, kurām kopā pieņemti 1287 lēmumi, tai skaitā:

- 832 personām atstāti spēkā 940 Valsts komisijas nodaļu lēmumi,
- 343 personām atcelti 347 Valsts komisijas nodaļu lēmumi.

Secinājums: Apstrīdēšanas kārtībā 346 personām (3 bērniem un 343 personām no 18 gadu vecuma) kopā *atcelti* 350 lēmumi – 26,8% no kopējā nodaļu apstrīdēto lēmumu skaita (1307) jeb 0,5% lēmumi no kopējā nodaļās pieņemto lēmumu skaita (64 957), pieņemot visos gadījumos labvēlīgāku lēmumu saskaņā ar iesniedzēja prasību (2015.gadā atbilstoši: 336 (4;332); 359-29,3% no 1225 jeb 0,6% no 61395, visos gadījumos pieņemot labvēlīgāku lēmumu saskaņā ar iesniedzēja prasību).

2. Valsts komisijas nodaļu izsniegto atzinumu (-us) apstrīdējušas 454 personas, no tām: 250 personas lūgušas pārskatīt tikai negatīvo nodaļas atzinumu (-us), bet 204 personas to lūgušas izskatīt, apstrīdot invaliditātes nenoteikšanu vai noteikto invaliditātes smaguma pakāpi (2015.gadā – 338, tai skaitā: 195 un 143). Lēmumu apstrīdēšanas un kontroles nodaļa ir sniegusi atzinumus **619** gadījumos (2015.gadā – 480 gadījumos), no tiem:

2.1. 189 gadījumos personas apstrīdējušas negatīvos atzinumus par medicīniskām indikācijām speciāli pielāgotā vieglā automobiļa iegādei un pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai saņemšanai. Izskatot iesniegumus:

- 12 gadījumos apstrīdēts izsniegtais atzinums bērniem līdz 18 gadu vecumam, no tiem:
 - 11 gadījumos atstāts spēkā nodaļas izsniegtais atzinums,
 - 1 gadījumā izsniegts pozitīvs atzinums (2015.gadā 4; 2; 2);
- 177 gadījumos apstrīdēts izsniegtais atzinums personām no 18 gadu vecuma, no tiem:
 - 73 gadījumos atstāts spēkā apstrīdētais atzinums,
 - 104 gadījumos izsniegts pozitīvs atzinums (2015.gadā atbilstoši: 139;48;90 un 1 gadījumā negatīvs atzinums).

2.2. 240 gadījumos apstrīdēti negatīvie atzinumi par medicīniskām indikācijām īpašas kopšanas nepieciešamībai (2015.gadā – 200), tai skaitā:

- 39 gadījumos apstrīdēti izsniegtie atzinumi bērniem līdz 18 gadu vecumam, no tiem:
 - 26 gadījumos atstāts spēkā nodaļas izsniegtais atzinums,
 - 13 gadījumos izsniegts pozitīvs atzinums (2015.gadā – 28; 16; 12);
- 201 gadījumā apstrīdēts izsniegtais atzinums personām no 18 gadu vecuma. Izskatot iesniegumus:
 - 110 gadījumos atstāts spēkā apstrīdētais atzinums,
 - 91 gadījumā izsniegts pozitīvs atzinums (2015.gadā atbilstoši: 172; 73; 99);

2.3. 65 gadījumos personas apstrīdējušas negatīvo atzinumu par pārejošo darbnespēju pēc 26 nedēļām:

- 27 gadījumos atstāts spēkā apstrīdētais atzinums,

- 38 gadījumos izsniegts pozitīvs atzinums (2015.gadā – 27; 10; 17);

2.4. 125 gadījumos personas apstrīdējušas negatīvo nodaļas atzinumu par asistenta pakalpojuma nepieciešamību pašvaldībā:

- 29 gadījumos atstāts spēkā apstrīdētais atzinums,
- 96 gadījumos izsniegts pozitīvs atzinums (2015.gadā – 109; 7; 102);

2.5. Negatīvo nodaļas atzinumu par atvieglojumiem naturalizācijas procesa veikšanai personas nav apstrīdējušas (2015.gadā – 1 gadījumā – izsniegts pozitīvs atzinums).

Secinājums: Valsts komisijas nodaļu izsniegtos negatīvos atzinumus apstrīdējušas 454 personas par 619 gadījumiem (2015.gadā atbilstoši: 338; 480). 257 personām atcelti 343 nodaļu izsniegtie atzinumi – 0,9% gadījumu no nodaļās kopējā izsniegto atzinumu skaita – 37437.

Lēmumu un/vai atzinumu maiņas iemesli:

- nepareizs personas veselības traucējumu un funkcionālo spēju novērtējums: nav izvērtēts slimības smagums, ilgums, radītās sekas, nepietiekošs informācijas apjoms lēmuma pieņemšanai vai atzinuma izsniegšanai, tai pat laikā nepieprasot papildus ziņas no personas vai tās likumiskā pārstāvja (MK 23.12.2014. noteikumu Nr.805, 6.punkts);
- sarežģītos gadījumos ekspertīze veikta bez klienta klātbūtnes;
- personai nepamatoti veikta daļēja vai pilnīga rehabilitācija, kaut arī Nosūtījumā atspoguļotie dati nepamato funkcionālo traucējumu pakāpes mazināšanos (galvenokārt, personai veicot ekspertīzi bez tās klātbūtnes).

2016.gadā 32 iesniegumos personas izteikušas neapmierinātību ar reģionālo nodaļu darbinieku komunikācijas veidu (sarunai ar klientu vai objektīvai apskatei veltīts par maz laika vai personai šķitis, ka tai veltīta nepietiekama uzmanība, personu nav apmierinājusī darbinieka sniegtās informācijas apjoms par ekspertīzi u.c.).

Tiesvedība

Pārstāvētas Valsts komisijas intereses 78 tiesu sēdēs par 44 personām, tai skaitā:

- Administratīvajā rajona tiesā (ART) 64 sēdēs par 35 personām,
- Administratīvajā apgabaltiesā (AAT) 6 tiesu sēdēs par 6 personām,
- Augstākās tiesas Senātā 2 tiesas sēdēs par 2 personām,
- Civiltiesā 6 tiesu sēdēs par 1 personu.

2016. gada 12 mēnešos saņemti lēmumi par 57 izskatītām lietām, no tām:

- 54 lietās personas prasība noraidīta,
- 3 lietās prasība apmierināta, tai skaitā: 2 gadījumos par īpašas kopšanas nepieciešamību bērniem invalīdiem, 1 gadījumā – jautājumā par invaliditātes grupu.

Personu prasība kopā noraidīta 94,7% gadījumu.

Sagatavoti: 115 paskaidrojumi ART, 9 paskaidrojumi – AAT un 14 tiesību normu skaidrojumi (kopā-138).

2016.gadā Valsts komisijas Ētikas komisijā vienā gadījumā izskatīti fakti par iespējamu pārvaldes ētikas normu pārkāpumu LAKN. Pārbaudes gaitā konstatēts, ka LAKN ārsti eksperti un nodaļas vadītājs, veicot iesnieguma iesniedzējai invaliditātes ekspertīzi, ir izturējušies ar atbilstošu cieņu pret klientes personību un nav pārkāpuši ētikas normas un labas pārvaldības principus. Ētikas komisija savos secinājumos ieteikusi pilnveidot komunikāciju ar klientu, ņemot vērā katra klienta psiholoģisko stāvokli un emocionālās īpatnības.

4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

▪ Saskaņā ar noslēgto līgumu, izveidota starpsistēmu saskarne ar Latvijas Nedzirdīgo savienību un LCĪVSO SUSTENTO.

▪ Sagatavota statistiskā informācija divām invalīdu intereses pārstāvošām nevalstiskajām organizācijām: “Latvijas Bērniem ar kustību traucējumiem” (inovatīvas rehabilitācijas plānošanai) un Krona slimības un čūlainā kolīta biedrības valdei (jūlijā).

▪ Latvijas Endokrinologu asociācijai sagatavota statistiskā informācija par bērniem un pieaugušajiem noteikto pirmreizējo un atkārtoto invaliditāti 2008.-2015.gadā.

▪ Valsts komisijai izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas Ārstu biedrību un tās arodslimību ārstu, neirologu, ķirurgu, onkologu, kardiologu, internistu, rehabilitologu asociāciju/ biedrību, ar kurām risināti invaliditātes ekspertīzes jautājumi un kuru rīkotajos semināros, konferencēs, kongresos ārsti eksperti paaugstināja kvalifikāciju.

Latvijas Arodslimību ārstu biedrības seminārā oktobrī nolasīts ziņojums “Invaliditātes ekspertīzes principi Latvijā”.

▪ Nolasīts ziņojums par invaliditātes ekspertīzi Latvijā Latvijas Brīvo Arodbiedrības savienības seminārā (augustā) un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības seminārā (septembrī).

5. 2017.gadā plānotie svarīgākie uzdevumi

- ◆ Optimizēt personāla noslodzi, uzlabot kvalifikāciju, palielināt atlīdzību, uzlabot darba apstākļus.
- ◆ Uzlabot saziņu ar klientiem.
- ◆ Pilnveidot IT risinājumu izmantošanu invaliditātes noteikšanas procesā.
- ◆ Turpināt ESF projekta “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide” īstenošanu.

Veselības un darbspēju ekspertīzes
ārstu valsts komisijas vadītājs

J.Gaiķis